

Valsts kases
publiskais pārskats
2007

Pārskatā lietotie saīsinājumi

CSP	Centrālā statistikas pārvalde
ECB	Eiropas Centrālā banka
EIB	Eiropas Investīciju banka
eKase	Valsts budžeta elektronisko norēķinu sistēma
EPAB	Eiropas Padomes Attīstības banka
ERAB	Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka
ES	Eiropas Savienība
EUROSTAT	Eiropas Savienības Statistikas birojs
IKP	Iekšzemes kopprodukts
Phare	Galvenais Eiropas Savienības finansiālās un tehniskās sadarbības finanšu instruments ar Centrālās un Austrumeiropas valstīm
POS termināls	Elektroniska ierīce, kas automātiski nolasa kartes magnētiskā celiņa vai viedkartes datus, nosūta darījuma autorizācijas pieprasījumu karšu apstrādes centram, saņem autorizācijas atbildi un uzkrāj darījumu datus.
PPP	Publiskā-privātā partnerība
SAP	Valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēma
SAPARD	Eiropas Savienības pirmsiestāšanās finanšu instruments, kurš paredzēts lauksaimniecības sektora un lauku attīstības atbalstīšanai Centrālās un Austrumeiropas valstīs (Special Action Programme for Agriculture and Rural Development)
Stratēģija	Valsts kases darbības stratēģija 2007.-2009.gadam (aktualizēta 2008.-2010.gadam)
SVF	Starptautiskais Valūtas fonds
TARGET 2	Eiropas vienotā automatizētā reālā laika bruto norēķinu sistēma (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer System)
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VSAA	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
ZIB	Ziemeļu Investīciju banka

© Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā obligāta atsauce uz Valsts kasi kā datu avotu.

Publikācijā iekļautie dati turpmākajās publikācijās var tikt precizēti. Valsts kase neatbild par zaudējumiem, kas radušies publikācijas lietošanas rezultātā. Šo dokumentu nedrīkst pavairot, izplatīt komerciālos nolūkos vai kā citādi publicēt bez Valsts kases piekrišanas.

Saturs

Valsts kases pārvaldnieka ziņojums	4
Atskats Valsts kases vēsturē	5
Valsts kases darbības stratēģija	6
Valsts kases juridiskais statuss un struktūra	8
Valsts kases darbība 2007.gadā:	
1. Valsts budžeta izpilde	10
1.1. 2007.gada valsts budžeta izpildes organizēšana	10
1.2. Grāmatvedības uzskaitē un pārskati	11
1.3. Elektronisko pakalpojumu attīstība	12
1.4. Valsts kases norēķinu centru sniegto pakalpojumu attīstības koncepcija	14
2. Valsts parāda, naudas līdzekļu un valsts budžeta aizdevumu vadība	15
2.1. Valsts parāda vadības stratēģija	16
2.2. Valsts parāda izmaiņas 2007.gadā	16
2.3. Valsts iekšējais parāds	17
2.4. Valsts ārējais parāds	17
2.5. Valsts aizņēmumu vadība	18
2.6. Valsts parāda portfeļa vadība	19
2.7. Valsts aizdevumi	19
2.8. Valsts izsniegtie galvojumi	19
2.9. Likviditātes vadība	20
2.10. Publiskās-privātās partnerības veicināšana	21
3. ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija	22
3.1. Maksājumu iestādes funkcija	22
3.2. Sertifikācijas iestādes funkcija 2007.-2013.gada plānošanas periodā	24
4. Valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldība	25
5. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība	26
5.1. Valsts kases finansējums un tā izlietojums	26
5.2. Personāls un personāla vadība	30
5.3. Kvalitātes un risku vadība	31
5.4. Iekšējās kontroles sistēma	31
5.5. Informācijas tehnoloģiju attīstība	32
Komunikācija ar sabiedrību	33
Valsts kases 2008.gada attīstības prioritātes	34

Valsts kases pārvaldnieka ziņojums

2007. gads Valsts kasei bijis zīmīgs ar daudziem būtiskiem un svarīgiem notikumiem.

Valsts kases darbība joprojām atbilst vislabākajiem pārvaldības nosacījumiem, par ko liecina Valsts kasē veiktais ārējais pārraudzības audits, kas apliecināja, ka Valsts kase uztur vadības sistēmu atbilstoši ISO 9001:2000 standarta prasībām un isteno noteikto politiku un mērķus, kā arī saņemtais atzinības raksts *Efektīvas pārvaldības gada balvas 2007* ietvaros. Ievērojot Stratēģijā noteiktos vienotos iestādes darbības principus un Klientu apkalpošanas rokasgrāmatā definētos sadarbības principus, Valsts kasē radīta vide, kurā ir viegli strādāt un sadarboties.

Uzticēto funkciju izpildē ieviešam arvien jaunus pakalpojumus un risinājumus klientu un sadarbības partneru ērtībām. Sadarbībā ar AS "Hansabanka" no 2007. gada nodrošinām Valsts kases kontiem piesaistīto kredītkaršu pakalpojuma sniegšanu valsts budžeta iestādēm un gada nogalē esam istenojuši Valsts kases tiešo dalību Eiropas vienotajā automatizētajā reālā laika bruto norēķinu sistēmā TARGET2.

Valsts kases aktivitātes būtiski ietekmēja krasās izmaiņas vietējā un starptautiskajā finanšu tirgū. Galvenokārt jāakcentē makroekonomiskās situācijas attīstības tendences Latvijā, kurām pastiprinātu uzmanību pievērta ne tikai kredītreitīngā aģentūras, bet arī ārvalstu investori, un kuru dēļ Valsts kasei nācās mainīt iepriekš plānotos aizņemšanās pasākumus – samazināt

pārdošanas apjomus valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru izsolēs un uz laiku pārcelt plānoto eiroobligāciju emisiju.

Lai pilnveidotu uz laiku brīvo valsts budžeta finanšu resursu vadību, apstiprinātās Naudas līdzekļu vadības stratēģijas ietvaros esam veikuši sagatavošanās pasākumus vērtspapīru tirdzniecības darījumiem, kā arī paplašinājuši mūsu darījumu partneru loku, finanšu līdzekļu noguldījumiem piesaistot gan vietējās, gan ārvalstu institūcijas. Uzsākām arī ieguldījumu tirgus vērtības riska novērtējuma modeļa *Value-at-Risk* ieviešanu, kas dod iespēju noteikt iespējamus zaudējumus no konkrēta vērtspapīru portfeļa turēšanas un ir viens no analīzes instrumentiem lēmumu pieņemšanā par attiecīga vērtspapīra iegādi konkrētā brīdī.

Lai paplašinātu izmantojamo finanšu instrumentu klāstu centrālās valdības parāda vadības un naudas līdzekļu vadības ietvaros, uzsākām opciju darījumu iespēju ieviešanu: 2007. gadā izstrādāti opciju vērtēšanas kalkulatori, kuru aprēķinos iespējams izmantot dažādus finanšu instrumentu cenu svārstīguma noteikšanas paņēmienus.

2007.-2013. gada plānošanas periodam uzsākām ES politiku instrumentu sertifikācijas iestādes un maksājumu iestādes funkcijas izpildi šādiem ES politiku instrumentiem: Eiropas Reģionālās attīstības fondam, Eiropas Sociālajam fondam un Kohēzijas fondam. Esam atbildīgi par minēto politiku instrumentu darbību atbilstīgi Eiropas Kopienas interesēm, nodrošinot efektīvu instrumentu vadību un

uzraudzību saskaņā ar ES regulām un vadlīnijām.

2007. gadā noslēdzies viens no nozīmīgākajiem posmiem iestādes darbības vēsturē – Valsts kases 2. pensiju līmeņa ieguldījuma plāna pārvaldīšana; no oktobra plāns nodots privāto pārvaldītāju rīcībā. Par Valsts kases darba efektivitāti šī plāna administrēšanā un uzturēšanā liecinātas, ka plānam 2007. gadā, beidzot darbību, bija otrais labākais rezultāts kopš tā darbības sākuma, salīdzinot ar citiem konservatīvajiem pensiju plāniem.

Arī 2008. gads Valsts kases darbā iezīmēsies ar vairākiem svarīgiem pasākumiem: atbilstoši iepriekš apstiprinātajiem valstiskās aizņemšanās plāniem veikti visi priekšdarbi eiroobligāciju emisijai. Jau tuvākajā laikā izstrādāsim pamatprincipus valsts budžeta paredzētā rezerves fonda pārvaldīšanai, kā arī plānojam izpildīt priekšnosacījumus jaunu finanšu instrumentu (opciju) ieviešanai valsts parāda un aktīvu vadībā. Mūsu iecerēs ir turpināt Valsts kases sniegto pakalpojumu, informācijas tehnoloģiju, kvalitātes vadības sistēmas, personāla attīstības un nodrošināšanas pilnveidi.

Kaspars Āboliņš
Valsts kases pārvaldnieks

Atskats Valsts kases vēsturē

2007.gada 30.maijā apritēja 125 gadi, kopš dzimis **Voldemārs Miesiņš**, Latvijas Valsts kases organizētājs un pirmais priekšnieks.

“Kad 1918.gada 18.novembrī proklamēja Latvijas valsti, V.Miesiņu aicināja dibināt un organizēt Latvijas Valsts kasi, kas savu darbu uzsāka 1918.gada decembrī. Pirmās naudas summas Valsts kasē ienākušas kā pabalsts no Vācijas Valsts komisāra Vininga – trīs čeki, katrs ap 200 000 ostrubļu vērtībā. Pirmā iekšzemes iemaksa – no studenta Dukāta – daži tūkstoši rubļu. Pirmais nodoklis saņemts no Rūtenberga Tabakas fabrikas – 525 ostrubļi. Pirmie zelta un valūtas “ieplūdumi”: kāda lauku sieviņa ziedojusi divus pieciniekus un kādi angļi (kara) kuģu virsnieki iemainījuši cara naudu pret piecām vai sešām angļu mārciņām. Pirmo izmaksu saņēmis Jāzeps Grosvalds – 300 rubļu”, atceras V.Miesiņa znots Georgs Lielbriedis.¹

“Lieliniekiem tuvojoties, visas Valsts kases vērtības no Rīgas evakuētas. V.Miesiņš visu valsts “bagātību” nodevis finanšu ministram K.Puriņam un viņa kundzes brālim, tie brauca uz Liepāju. V.Miesiņš pats palika Rīgā

par bankas nolikavas pārzini. Kad O.Kalpaka bataljons un landesvērs tuvojās Rīgai, boļševikos izcēlusies panika – Valsts kase, kā arī no pilsoņiem saņemtās bagātības palikušas drošības telpā – seifā Rīgā. Sūtījuši sarkanos strēlniekus ar smagajām automašīnām mantas un naudu “glābt”, bet neviens no viņiem nav zinājis, kā seifu atvērt. Prasījuši V.Miesiņam, tas atbildējis, ka nezinot, bet varot pamēģināt. V.Miesiņš atslēgu tiši ielicis atslēgas stienī otrādi, un, grūsta atslēgas caurumā, tā iesprūdusi, seifu atvērt vairs nevarēja. Tā Latvijas nauda un citas vērtības tika izglābtas. Vācu okupācijas landesvēra cālmeistars pārzināja kasi. Pēc latviešu Ziemeļarmijas un igauņu uzvaras pie Cēsim Kārlis Ulmanis ar kuģi “Saratov” devās no Liepājas uz Rīgu, un Valsts kasi pārņēma latvieši. Finanšu ministrs K.Puriņš un Valsts kases pārvaldes direktors Vanags gājuši uz Nacionālo operu, kur V.Miesiņš bija mēģinājumā (viņš bija arī operdziedātājs), un aicinājuši viņu uzņemties kases organizētāja un priekšnieka amatu.”²

Valsts kases vēstures oficiālie aizsākumi datējami ar 1919.gada 25.martu, kad Latvijas Republikas Ministru prezidents K.Ulmanis un finanšu ministrs K.Puriņš

izdod rīkojumu par valsts kases iekārtu, un budžeta izpildi uztic Valsts kasei. Laika posmā no 1927. līdz 1928.gadam budžeta kases funkciju izpildi veic bankas, bet no 1928. līdz 1992.gadam – centrālā banka.

Mūsdienīgas Valsts kases izveides sākumu iezīmē SVF tehniskās palīdzības misija, kas 1992.gadā ierosina izveidot Latvijā Valsts kasi kā patstāvīgu iestādi, un Latvijas Republikas Finanšu ministrija kopīgi ar SVF tehniskās palīdzības misijām sagatavo Valsts kases darbības modeli. Latvijas Republikas Ministru Padome pieņem lēmumu (1992.gada 28. decembrī, Nr.557) par Valsts kases funkciju nodošanu Finanšu ministrijai, nosakot valsts budžeta kases funkciju izpildes pakāpenisku pārņemšanu no Latvijas Bankas, lai nodrošinātu budžeta resursu akumulēšanu izdevumu finansēšanai, kā arī valsts budžeta līdzekļu pilnīgu uzskaiti.

Kopš 1997.gada Valsts kase ir patstāvīga Finanšu ministrijas padotībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas nodrošina valsts budžeta izpildes un valsts parāda vadības funkcijas.

¹ G.L.Lielbriedis. Pirmajam Latvijas Valsts kases priekšniekam Voldemāram Miesiņam 125 gadi. “Laiks”, 2007.gada 26.maijs-1.jūnijs

² Turpat

Valsts kases darbības stratēģija

Valsts kases **vīrsmērķis** ir attīstīties par dinamisku un mūsdienīgu, sniegto pakalpojumu kvalitātes jomā uz klienta vajadzībām orientētu organizāciju, kas saskaņā ar labāko finanšu vadības praksi efektīvi un droši vada Valsts kases pārvaldībā nodotās finanses atbilstoši valsts un tās iedzīvotāju interesēm.

Stratēģija nosaka galvenos darbības virzienus, to stratēģiskos mērķus un uzdevumus, kā arī tiem atbilstošās budžeta programmas un apakšprogrammas. Katra budžeta programma un apakšprogramma ietver mērķi un rezultātīvos rādītājus, kurus Valsts kase plāno sasniegt attīstoties, pieņemot lēmumus ikdienas un ilgtermiņa uzdevumu izpildē un veicinot visu Valsts kases darbinieku iesaistišanu izvīrīto mērķu sasniegšanā.

Stratēģijā noteikti šādi Valsts kases **darbības pamatvirzieni**, par kuru izpildi 2007.gadā informējam šajā pārskatā:

- 1) **valsts budžeta izpilde**, kas orientēta uz ekonomisku valsts budžeta finanšu resursu apsaimniekošanu, Valsts kases klientiem nepieciešamo pakalpojumu apzināšanu, piedāvāto pakalpojumu kvalitātes pilnveidošanu atbilstoši finanšu vadības labākajai starptautiskajai praksei un pielietojot modernas tehnoloģijas;
- 2) **valsts parāda vadība**, nodrošinot valsts budžeta izpildes finansēšanai un valsts parāda pārfinansēšanai nepieciešamos finanšu resursus ar iespējami zemākām izmaksām, ierobežojot finanšu riskus un ņemot

vērā Latvijas valsts kapitāla tirgus un finanšu sistēmas attīstību, kā arī iespējami veicinot valsts finanšu interešu nodrošināšanu valsts galvojumu sniegšanas procesā;

- 3) **naudas līdzekļu un valsts budžeta aizdevumu vadība**, nodrošinot efektīvu un drošu naudas līdzekļu vadību, ierobežojot finanšu riskus, savlaicīgi un pilnā apmērā nodrošinot nepieciešamo likviditāti valsts finansiālo saistību izpildei, kā arī veicot valsts budžeta aizdevumu efektīvu izsniegšanu un apkalpošanu;
- 4) **ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija**, nodrošinot ES un citu piešķirēj institūciju izvīrītās finanšu vadības prasības, tās piemērojot arī valsts nacionālā finansējuma vadībai, lai nodrošinātu vienotus finanšu vadības standartus visām Valsts kases pārvaldībā nodotajām finansēm;
- 5) 2007.gadā noslēdzās viens no nozīmīgākajiem posmiem Valsts kases darbības vēsturē – Valsts kases 2.pensiju līmeņa ieguldījuma plāna pārvaldīšana. Ar oktobri plāns nodots privātajiem pārvaldītājiem. Tādējādi 2007.gadā Valsts kase pabeidza darbu iepriekšējos gados definētajā pamatvirzienā – **valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldība**, lai nodrošinātu pārvaldībā nodoto līdzekļu maksimālu ieguldījuma drošību un vienlaicīgi panāktu iespējami augstu ienākumu līmeni.

Valsts kase stratēģisko mērķu sasniegšanā ievēro vienotus **iestādes darbības principus**:

- 1) kvalitātes un risku vadībā;
- 2) personāla vadībā;
- 3) efektīvas iekšējās kontroles sistēmas darbības nodrošināšanā;
- 4) informāciju tehnoloģiju pielietošanā un informācijas drošībā;
- 5) likumības un tiesiskas kārtības nodrošināšanā.

Valsts kases **Stratēģijas galvenās prioritātes** ir:

- 1) **cilvēkresursu kapitāla efektīva izmantošana**, veicinot visu līmeņu darbinieku attīstību un iesaistišanu Valsts kases mērķu sasniegšanā;
- 2) **orientēšanās uz klientu**, izziņot tā vajadzības un nodrošinot pakalpojumu pieejamību augstā, attīstības tendencēm atbilstošā informācijas tehnoloģiju līmenī;
- 3) **Valsts kases finanšu resursu secīga un savlaicīga plānošana**, lai nodrošinātu efektīvu resursu izlietošanu paredzētajiem mērķiem;
- 4) **mūsdienīgu informācijas apstrādes tehnoloģiju** sniegto priekšrocību maksimāli efektīva **izmantošana** Valsts kases funkciju nodrošināšanai.

Valsts kases juridiskais statuss un struktūra

Valsts kase ir Finanšu ministrijas pakļautībā esoša tiesās pārvaldes iestāde, kuras darbības mērķis ir efektīva valsts pārvaldes funkciju īstenošana valsts finanšu vadības jomā.

Valsts kases darbu vada **pārvaldnieks**. Pārvaldnieku ieceļ un atbrīvo no amata finanšu ministrs.

Valsts kasei ir šādas **funkcijas**:

- 1) valsts budžeta izpildes un finanšu uzskaites organizēšana;
- 2) asinējumu piešķiršana un maksājumu veikšana no valsts budžeta ieņēmumiem;
- 3) valsts parāda vadība;
- 4) valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldīšana (līdz 2007.gada 1.novembrim);
- 5) normatīvajos aktos noteikto ES politiku instrumentu, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta maksājumu iestādes un sertifikācijas iestādes funkcijas un nacionālās atbildīgās amatpersonas uzdotās nacionālā fonda funkcijas;
- 6) citas normatīvajos aktos noteiktās funkcijas.

Valsts kases juridisko statusu, funkcijas, uzdevumus, kompetenci, tiesības un tiesiskuma nodrošināšanas kārtību nosaka saskaņā ar Valsts pārvaldes likumu 2004.gada 3.augustā izdotie Ministru kabineta noteikumi Nr.677 “**Valsts kases nolikums**”.

Valsts kases struktūru, darba organizāciju nosaka 2005.gada 1.augustā saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu izdots Valsts kases reglaments. 2007.gadā notikusi Valsts kases struktūrvienību reorganizācija, izmaiņas struktūrvienību pakļautībā, kā arī struktūrvienību kompetencē, un 2007.gada 16.martā un 4.oktobrī veikti grozījumi Valsts kases reglamentā.

Lai nodrošinātu labu pārvaldību un Valsts kases darba optimizāciju, 2007.gadā notikušas atbilstošas **izmaiņas Valsts kases struktūrā**:

- 1) 2007.gada 13.martā noteikta **Budžeta izpildes un uzraudzības departamenta** tiešā pakļautība Valsts kases pārvaldnieka vietniekam valsts budžeta izpildes un uzskaites, pārskatu un norēķinu jautājumos;
- 2) 2005.gada novembrī Ministru kabinets pieņēma rīkojumu, ar kuru noteica, ka Valsts kases ieguldījumu plāna portfelis būs jānodod privātajiem pārvaldītājiem, rīkojot konkursu. Savukārt 2006.gada septembrī Saeima galīgajā lasījumā pieņēma grozījumus Valsts fondēto pensiju likumā, paredzot, ka līdz 2007.gada 1.novembrim tiek izbeigta Valsts kases darbība pensiju otrā līmeņa līdzekļu pārvaldīšanā. Tādējādi ar 2008.gada 2.janvāri likvidēts **Valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldības departaments**.

Vienota lēmuma pieņemšanai 2007.gadā darbu turpina šādas **komitejas**:

Audita komiteja – lai pilnveidotu Valsts kases iekšējās kontroles

sistēmas darbību un sekmētu Valsts kases stratēģisko mērķu sasniegšanu, resursu aizsardzību, efektīvu kontroles pasākumu izveidošanu un uzturēšanu. Komiteja izskata iekšējā audita un ārējo auditoru ziņojumos par Valsts kases darbību ietvertos konstatējumus un secinājumus, ziņojumos iekļautos ieteikumus Valsts kasē izveidotās iekšējās kontroles sistēmas darbības pilnveidojumam un auditēto struktūrvienību sniegtos komentārus par audita laikā konstatētajiem faktiem. Komiteja ir tiesīga pieņemt lēmumus par iespējamajiem pasākumiem būtiskāko Valsts kases risku novēršanai vai mazināšanai.

Valsts parāda vadības komiteja – lai veicinātu sekmīgu valsts parāda vadību un sagatavotu priekšlikumus Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijas pilnveidošanai un īstenošanai.

Kreditkomiteja – lai veicinātu kreditriska vadību, koordinējot Valsts kases struktūrvienību darbību valsts budžeta aizdevumu, valsts vārdā sniegtu galvojumu un darījumu partneru limitu uzraudzības jautājumos.

Valsts budžeta grāmatvedības uzskaites komiteja – lai organizētu Valsts kases pārvaldīto finanšu grāmatvedības uzskaites politikas izpildes aktualizēšanu un nodrošinātu grāmatvedības politikas izmaiņu vadību. Komitejas uzdevums ir definēt grāmatvedības uzskaites politiku un tās atbilstību grāmatvedības standartiem, noteikt grāmatvedības uzskaites politikas mērķus, pilnveidot un aktualizēt grāmatvedības uzskaites politiku un veicināt tajā noteikto prasību ievērošanu.

Resursu likviditātes komiteja – lai sekmētu kvalitatīvu naudas līdzekļu vadību saskaņā ar Valsts kases naudas līdzekļu vadības stratēģijā noteiktajiem uzdevumiem likviditātes vadības nodrošināšanai.

Eiro ieviešanas komiteja

– lai izstrādātu priekšlikumus eiro ieviešanas nodrošināšanai Valsts kases kompetences jomās un koordinētu Valsts kases struktūrvienību iesaistīšanos eiro ieviešanas pasākumu realizēšanā.

Vadības komiteja – lai nodrošinātu efektīvu Valsts kases budžeta un personāla resursu vadību, Stratēģijā noteikto mērķu, kā arī prioritāro pasākumu un jauno politikas iniciatīvu realizēšanu.

2007.gadā izveidota **Valsts kases informācijas sistēmu izmaiņu vadības komiteja** – lai nodrošinātu koordinētu Valsts kases informācijas sistēmu izmaiņu pieprasījumu izskatīšanu un realizāciju.

Apvienojot Kvalitātes vadības sistēmas uzraudzības komiteju un Risku vadības komiteju, 2007.gadā izveidota **Kvalitātes un risku vadības komiteja** – lai veicinātu nepārtrauktu Valsts kases darbības pilnveidošanu un pakalpojumu atbilstību klientu interesēm, nodrošinot efektīvu kvalitātes, risku un informācijas drošības vadību.

Valsts kases struktūra

Pārvaldnieks

- Eiropas lietu departaments
- Valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldišanas departaments
- Birojs
- Juridiskais departaments
- Iekšējā audita departaments
- Kvalitātes un risku vadības departaments
- Personāla departaments
- Grāmatvedības departaments
- Infrastruktūras apsaimniekošanas departaments
- Norēķinu centru koordinācijas departaments
- Reģionālie norēķinu centri (27)
(Aizkraukle, Alūksne, Balvi, Bauska, Cēsis, Daugavpils, Dobeles, Gulbene, Jēkabpils, Jelgava, Jūrmala, Krāslava, Kuldīga, Liepāja, Limbaži, Ludza, Madona, Ogre, Preiļi, Rēzekne, Rīga, Saldus, Talsi, Tukums, Valka, Valmiera, Ventspils)

Pārvaldnieka vietnieks finanšu resursu vadības jautājumos

- Finanšu resursu departaments
- Finansēšanas departaments
- Starptautiskās sadarbības departaments
- Finanšu risku vadības departaments
- Prognozēšanas un finanšu plānošanas departaments

Pārvaldnieka vietnieks valsts budžeta izpildes un uzskaites, pārskatu un norēķinu jautājumos

- Pārskatu departaments
- Informātikas departaments
 - Informācijas sistēmu administrēšanas daļa
 - Infrastruktūras uzturēšanas daļa
 - Informācijas tehnoloģiju attīstības daļa
- Norēķinu departaments
 - Finanšu darījumu daļa
 - Kredītu daļa
 - Eiropas savienības maksājumu daļa
 - Kliringa daļa
 - Uzskaites un kontroles daļa
- Budžeta izpildes un uzraudzības departaments

Valsts kases darbība 2007.gadā

1.Valsts budžeta izpilde

Valsts kasei kā Finanšu ministrijas pakļautībā esošai tiešās pārvaldes iestādei saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību ir deleģēts **organizēt valsts budžeta izpildi un finanšu uzskaiti, nodrošināt asignējumu piešķiršanu un budžeta iestāžu maksājumu veikšanu gadskārtējā valsts budžeta apropriācijas ietvaros.**

Realizējot valsts budžeta izpildi, **Valsts kase uztur Valsts budžeta izpildes sistēmu**, kurā budžeta izpildītājiem atver budžeta kontus, piešķir asignējumus saskaņā ar finansēšanas plāniem, nodrošina budžeta iestāžu maksājumus, pieņemot tos izpildei gan maksājumu dokumentu formā, gan tiešsaistes režīmā *eKasē*, uzskaita budžeta finansēto institūciju budžeta izpildes darījumus, uzraugot to atbilstību gadskārtējā valsts budžeta apropriācijai, un uzskaita valsts budžeta

ieņēmumus, kā arī sniedz informāciju VID par iemaksājamiem nodokļiem un nodevām.

Nodrošinot vienotu valsts finanšu uzskaiti, Valsts kase izstrādā normatīvos aktus par valsts un pašvaldību budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaiti, nosakot vienotus grāmatvedības uzskaites principus un vienotu grāmatvedības kontu plānu un uz Ministru kabineta apstiprinātām klasifikācijām balstītu pārskatu sistēmu, kas ļauj iegūt informāciju par budžeta izpildi gan pēc naudas plūsmas, gan uzkrājumu grāmatvedības principiem. Valsts un pašvaldību budžeta iestāžu sniegto pārskatu apkopošana notiek vienotā budžeta pārskatu sistēmā, kuru izmanto ne tikai Valsts kase, bet arī Finanšu ministrija, Valsts kontrole, Latvijas Banka, CSP un citas valsts pārvaldes iestādes.

1.1. 2007.gada valsts budžeta izpildes organizēšana

2007.gadā valsts budžeta izpildes nodrošināšanai Valsts kase piešķirusi **asignējumus 4645,3 milj. latu apmērā**, tajā skaitā 3661,9 milj. latu **pamatbudžetam** un 983,4 milj. latu **speciālajam budžetam**. Asignējumi piešķirti **640 budžeta iestādēm**, kurām kopumā **atvērti 3086 budžeta konti**, kas ir par 1568 kontiem jeb 33,7% mazāk nekā 2006.gadā.

Iestāžu un pamatbudžeta kontu skaits, salīdzinot ar 2006.gadu, ir samazinājies, jo ar gadskārtējo valsts budžeta likumu par programmas 12.00.00 "Mērķdotācijas pašvaldību pasākumiem" izpildītāju tika noteikta Reģionālās attīstības un pašvaldību

lietu ministrija (līdz tam izpildītājs minētajai programmai gadskārtējā valsts budžeta likumā netika noteikts un katram pašvaldības pasākumam saskaņā ar finansēšanas plānu tika atvērts atsevišķs konts un piešķirti asignējumi).

Pamatbudžeta izdevumu kontu skaits 2007.gadā, salīdzinot ar 2006.gadu, ir samazinājies par 1524 kontiem, jo:

- 1) no 2007.gada, mainījās mērķdotāciju pašvaldību pasākumiem uzskaites kārtība;
- 2) 2007.gadā notika vairāku valsts pārvaldes iestāžu reorganizācija un apvienošanās, galvenokārt veselības un zemkopības jomās (piemēram, virsmežniecību apvienošanās);

- 3) 2007.gadā strauji samazinājās atvērto kontu skaits sakarā ar atlikušo pirmsstrukturālo fondu līdzekļu izlietojumu (Phare, SAPARD).

Speciālā budžeta kontu skaita samazināšanos ietekmēja Nodarbinātības valsts aģentūras centralizētas finanšu uzskaites izveide (no 2007.gada vairs netika atvērti atsevišķi konti katrai Nodarbinātības valsts aģentūras filiālei).

Valsts budžeta izpildes realizēšanai 2007.gadā Valsts kase izstrādājusi šādus normatīvos aktus:

- 1) Ministru kabineta 2007.gada 10.apriļa noteikumus Nr.236 **"Asignējumu piešķiršanas un**

1.tabula. Valsts budžeta ieņēmumu un izdevumu kontu skaits Valsts kasē 2006. un 2007.gadā

Valsts budžeta ieņēmumu konti			Valsts pamatbudžeta izdevumu konti			Speciālā budžeta konti (neskaitot ziedojumu un dāvinājumu kontus)			Ziedojumu un dāvinājumu konti			Norēķinu konti, kas atvērti								
												pašvaldībām un to iestādēm			pārējām budžeta finansētām institūcijām					
2006	2007	%	2006	2007	%	2006	2007	%	2006	2007	%	2006	2007	%	2006	2007	%			
285	289	1,4	4589	3065	-33,2	65	21	-67,7	304	309	1,6	1692	1832	8,3	1098	1211	10,3			

izpildes kārtība”, kas reglamentē kārtību, kādā Valsts kase budžeta finansētajām institūcijām piešķir asignējumus, pamatojoties uz apstiprinātiem budžeta finansētas institūcijas vai pasākuma finansēšanas plāniem, un nodrošina asignējumu izpildi;

- 2) Ministru kabineta 2007.gada 3.jūlija noteikumos Nr.464 **“ES politiku instrumentu asignējumu apturēšanas kārtība”**, kas reglamentē kārtību, kādā Valsts kase ES politiku instrumentu atbalsta saņēmējam uz laiku aptur asignējumu projekta īstenošanai, ja savlaicīgi nav iesniegti pārskati par projekta īstenošanu;
- 3) Ministru kabineta 2007.gada 6.novembra instrukcija Nr.17 **“Maksājumu izpildes kārtība Valsts kasē”**, lai pilnveidotu valsts budžeta izpildes procesu un reglamentētu maksājumu izpildes kārtību Valsts kasē.

1.2. Grāmatvedības uzskaitē un pārskati

2007.gadā saskaņā ar Likuma par budžetu un finanšu vadību 32.pantu sagatavots un pēc akceptēšanas Ministru kabinetā kopā ar Latvijas Republikas Valsts kontroles Atzinumu par Latvijas Republikas 2006.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem un Ziņojumu par Latvijas Republikas 2006.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem iesniegts Saeimai **“Latvijas Republikas 2006.gada pārskats par valsts budžeta izpildi un pašvaldību budžetiem”** (3 sējumi, 779 lpp.). Pārskats sagatavots atbilstoši Likuma par budžetu un finanšu vadību 31.panta prasībām un struktūrai, kas noteikta Ministru kabineta 2007.gada 5.jūnija noteikumos Nr.367 **“Noteikumi par saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtību”**, par periodu no 2006.gada 1.janvāra līdz 2006.gada 31.decembrim un apkopojot 28 ministriju un centrālo valsts iestāžu un 553 pašvaldību pārskatu informāciju. Pielikumi par valsts budžeta izpildi sagatavoti atbilstoši

Likumā par valsts budžetu 2006.gadam noteiktajai struktūrai.

Atbilstoši Ministru kabineta 2006.gada 12.decembra noteikumos Nr.1008 **“Noteikumi par Valsts statistiskās informācijas programmu 2007.gadam”** programmas sadaļās **“Nacionālo kontu sistēma pēc Eiropas Nacionālo un reģionālo kontu sistēmas Eiropas Kopienā (ESA-95) un Apvienoto Nāciju organizācijas pārveidotās metodoloģijas”** un **“Valsts finanses, bankas un citas finanšu iestādes un naudas apgrozība”** noteiktajam CSP un Latvijas Banka izmanto kā informācijas iegūšanas avotus **Valsts kases mēneša, ceturkšņa un gada pārskatus par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem**, jo CSP un Latvijas Banka savukārt atbild par statistisko informāciju, kas jāgatavo atbilstoši ES normatīvo aktu prasībām. Valsts kase atbild par statistisko informāciju par valsts un pašvaldību budžetu izpildi, kas jāgatavo atbilstoši programmas sadaļās **“Valsts finanses, bankas un citas finanšu iestādes un naudas apgrozība”** apakšsadaļām **“Statistiskā informācija, kuras gatavošana izriet no starptautisko institūciju citiem regulāriem pieprasījumiem”** un **“Statistiskā informācija, kas tiek regulāri gatavota saskaņā ar iekšzemes lietotāju prasībām”**.

Sagatavota un sniegta atbilstoši nozīmīgāko lietotāju (EUROSTAT, ECB, starptautiskās finanšu institūcijas, kā arī Saeima, Valsts kontrole, Finanšu ministrija, Latvijas Banka, CSP) pieprasījumam **papildu informācija par valsts un pašvaldību budžeta izpildi** saimnieciskajā gadā, pārskata ceturksni un mēnesi un no tiešajiem datu avotiem apkopota **valsts un pašvaldību finanšu statistiskā informācija** par pārskata mēnesi, ceturksni un saimniecisko gadu.

Saskaņā ar Likuma par budžetu un finanšu vadību deleģējumu 2007.gadā Valsts kase ir izstrādājusi **Ministru kabineta normatīvo aktu, kas nosaka vienotus valsts un pašvaldību budžeta iestāžu uzskaites principus**, radot starptautisko standartu pamatnostādņem atbilstošu normatīvo

bāzi, kā arī pārskatu sagatavošanas un iesniegšanas kārtību:

- 1) Ministru kabineta 2007.gada 13.novembra noteikumi Nr.763 **“Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 25. aprīļa noteikumos Nr.313 “Noteikumi par pašvaldību mēneša pārskatu saturu, sagatavošanas un iesniegšanas kārtību”**”, kas stājās spēkā ar 2008. gada 1.februāri;
- 2) Ministru kabineta 2007.gada 5.jūnija noteikumi Nr.367 **“Noteikumi par saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtību”**, kas stājās spēkā ar 2007.gada 13.jūniju. Saskaņā ar Likuma par budžetu un finanšu vadību 31.panta ceturto daļu Finanšu ministrija sagatavo saimnieciskā gada pārskatu Ministru kabineta noteiktajā kārtībā un apjomā. Lai kompetentas iesaistītās institūcijas nodrošinātu ar vienotu un savlaicīgu izpratni par iegūstamo informāciju no gada pārskatiem, noteikts pārskata saturs un apjoms, veidlapas un to pielikumi, sagatavošanas vispārējie principi un katra pārskata un tā pielikuma sagatavošanas kārtība. Minētie noteikumi nosaka gada pārskatā uzrādāmās finanšu informācijas un budžeta izpildes informācijas formu, kā arī nosaka, kādi skaidrojumi sniedzami par būtiskajām izmaiņām saimnieciskajā gadā;
- 3) Ministru kabineta 2007.gada 13.novembra noteikumi Nr.749 **“Noteikumi par valsts budžeta iestāžu un pašvaldību gada pārskatu sagatavošanas kārtību”**, kuri nosaka, ka pirmo pārskatu iesniedz par 2007.gadu. Gada pārskatā iekļaujamās informācijas klasifikāciju nosaka citi normatīvie akti, kuros reizi gadā veic grozījumus. Līdz ar to bija nepieciešams noteikt fleksiblas gada pārskatu veidlapas, saskaņā ar kurām būtu iespējams sagatavot gada pārskatu, nemainot veidlapu saturu, un kurās turpmāk varētu ietvert informāciju atbilstoši citos normatīvajos aktos iekļautajām prasībām. Noteiktas gada pārskatu sagatavošanas vispārējās normas, bilances posteņu paskaidrojošās veidlapas, kas

strukturizē nepieciešamo informāciju par gada pārskatos iekļauto datu dinamiskajām izmaiņām, atlikumiem pārskata perioda sākumā un beigās;

- 4) Ministru kabineta 2007.gada 4.decembra noteikumi Nr.832 **“Grozījumi Ministru kabineta 2005.gada 15.novembra noteikumos Nr.867 “Kārtība, kādā budžeta iestādes kārtō grāmatvedības uzskaiti””**.

Noteikumi stājās spēkā ar 2008.gada 1.janvāri. Normatīvajā aktā veiktas izmaiņas atbilstoši aktualitātēm Starptautiskajos Publiskā sektora grāmatvedības standartos un budžeta iestāžu sniegtās grāmatvedības uzskaites informācijas vienotības un salīdzināmības, kā arī konsolidēto pārskatu kvalitātes uzlabošanai;

- 5) Ministru kabineta 2007.gada 4.decembra noteikumi Nr.826 **“Grozījumi Ministru kabineta 2005.gada 21.jūnija noteikumos Nr.440 “Noteikumi par budžeta iestāžu pamatlīdzekļu nolietojuma normām un pielietošanas nosacījumiem””**, kuri stājās spēkā no 2008.gada.

Noteikumi papildināti ar normu, kas attiecas uz lietotu pamatlīdzekļu ņemšanu uzskaitē, ja pamatlīdzekļu nodošana vai saņemšana notiek starp vispārējās valdības sektora institūcijām. Minētais noteikumu grozījums bija nepieciešams saskaņā ar grozījumiem Ministru kabineta 2005.gada 15.novembra noteikumos Nr.867 “Kārtība, kādā budžeta iestādes kārtō grāmatvedības uzskaiti”, kur noteikta vienota kārtība pamatlīdzekļu nodošanai/ saņemšanai vispārējās valdības sektora ietvaros.

Minēto normatīvo aktu sagatavošanai Valsts kase aktīvi konsultējusies ar praktizējošiem pašvaldību un ministriju grāmatvežiem par noteikumu projektos iekļaujamo normu izmantošanu, tādējādi nodrošinot pašvaldībām un ministrijām savlaicīgu informāciju par gaidāmajām pārmaiņām un informācijas apmaiņu ar Valsts kasi par iespējamajām problēmām šo normu pielietošanā un to novēršanu.

Valsts kase regulāri konsultē valsts budžeta iestādes un pašvaldības

pārskatu sagatavošanas un grāmatvedības uzskaites jautājumos. Valsts kase interneta mājas lapā publicē informāciju par metodikas jautājumiem, aktualitātēm un pakalpojumiem iestādēm un pašvaldībām. Lai pilnveidotu kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanu pašvaldībām, Valsts kase 2007.gadā interneta mājas lapā publicēja **informatīvo materiālu par pašvaldībām piedāvātajiem pakalpojumiem**, kas ietver ieguldījumus, aizdevumus, kontu atvēršanu un apkalpošanu un elektronisko norēķinu sistēmas pakalpojumus.

Valsts kase uztur Valsts kases **valsts budžeta uzskaites grāmatvedības politiku**, ņemot vērā izmaiņas un papildinājumus grāmatvedības kontu plānā, kā arī nosaka nepieciešamās izmaiņas pastāvošajā **darījumu uzskaites (grāmatošanas) kārtībā** saskaņā ar izmaiņām ieņēmumu un izdevumu klasifikācijās, attiecīgi koriģējot valsts budžeta grāmatvedības uzskaites sistēmu. Lai valsts budžeta izpildē izstrādātu, apstiprinātu un piemērotu **vienotas budžeta izpildes un finanšu vadības procedūras**, veiktas izmaiņas Valsts kases valsts budžeta uzskaites grāmatvedības kontu plānā, lai realizētu Finanšu ministrijas un Valsts kases vienotās valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēmas procesus Budžeta izpildes moduli, kā arī izstrādāti un apstiprināti “Grozījumi Valsts kases valsts budžeta finanšu uzskaites grāmatvedības politikā”, papildinot to ar sadaļu “Ieguldījumu vērtspapīru uzskaitē”.

Lai pilnveidotu valsts un pašvaldību budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaiti, nodrošinot finanšu pārskatu atbilstību Starptautisko Publiskā sektora grāmatvedības standartu, Starptautisko grāmatvedības standartu pamatnostādņēm, sagatavoti un pieņemti Ministru kabineta 2007.gada 4.decembra noteikumi Nr.832 “Grozījumi Ministru kabineta 2005.gada 15.novembra noteikumos Nr.867 **“Kārtība, kādā budžeta iestādes kārtō grāmatvedības uzskaiti””**. Noteikumi nosaka izmaiņas normatīvajā aktā atbilstoši aktualitātēm Starptautiskajos Publiskā sektora grāmatvedības

standartos un budžeta iestāžu sniegtās grāmatvedības uzskaites informācijas vienotības un salīdzināmības, kā arī konsolidēto pārskatu kvalitātes uzlabošanai. **Noteikumi papildināti ar būtiskākajām grāmatvedības uzskaites normām, kas paredz vienotu budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaites metodi krājumiem, finanšu instrumentu uzskaiti, to uzskaites pamatprincipu novērtēšanu un papildināšanu atbilstoši izmaiņām Starptautiskajos grāmatvedības standartos, kas uzlabos finanšu informācijas kvalitāti.** Noteikumi papildināti ar normu, kas **paredz detalizētu pamatlīdzekļu uzskaiti** (atzišana, novērtēšana, pārvērtēšana atbilstoši kadastrālajām vērtībām, atsavināšana, nodošana bez atbildības starp budžeta iestādēm), **nodalīta uzkrājumu veidošana aktīviem un saistībām.** Normatīvais akts nosaka arī vienotu budžeta iestāžu bilances aktīvu un pasīvu iedalījumu saskaņā ar grāmatvedības kontu plānu un sniedz skaidrojumu par aktīvu un pasīvu atzišanu konkrētā grāmatvedības kontā. Noteikumos ir veikti papildinājumi kontu plānā, noteikta atsevišķu kontu detalizācija un sniegti attiecīgi uzskaites skaidrojumi.

1.3. Elektronisko pakalpojumu attīstība

Vienotās valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēmas ieviešana

2007.gadā turpināts darbs 2006.gadā kopīgi ar Finanšu ministriju uzsāktajā projektā **“Vienotās valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēmas ieviešana”**. Realizējot projekta pirmo fāzi, nodrošināta iespēja veikt centralizētu budžeta plānu apkopošanu un apstrādi, padarot šo procesu mazāk laikietilpīgu un atbilstošu informācijas tehnoloģiju sniegtajām iespējām. Projekta ietvaros pilnībā ieviesta tehniskā infrastruktūra, kas nodrošina augstu sistēmas pieejamību un drošību. Lai efektīvāk izmantotu finanšu un cilvēkresursus, Valsts kase kopīgi ar Finanšu ministriju izveidoja kopēju informācijas tehnoloģiju infrastruktūru centralizētas sistēmu pārvaldības nodrošināšanai.

Budžeta pārskatu apkopošanas sistēma

Kopš 2006.gada budžeta iestāžu pārskatu iesniedzēji mēneša un ceturkšņa pārskatus Valsts kasē var iesniegt un akceptēt elektroniski. Ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību pārskatu iesniegšanā darbojas gada, ceturkšņa un mēneša **pārskatu apkopošanas sistēma**, kas bāzēta uz jaunākajiem tehnoloģiju sasniegumiem un izmanto interneta vidi tiešsaistes režīmā. Lai attīstītu elektroniskos pakalpojumus un tiešsaistes (*on-line*) informācijas apmaiņu ar Valsts kases klientiem un nodrošinātu vienotu valsts un pašvaldību budžeta pārskatu sistēmu un statistisko pārskatu sistēmu, 2007.gadā veikts pašreizējās programmas izvērtējums tālākai pārskatu sistēmas attīstībai, sistēmas risinājumu un specifiku izstrādei, labākā risinājuma un tā atbilstības budžeta iespējām noteikšanai un izvēlēts piemērotākais risinājums sistēmas attīstībai.

Valsts budžeta elektronisko norēķinu sistēma eKase

Jau ceturto gadu valsts budžeta izpildes jomā Valsts kasē izmanto **valsts budžeta elektronisko norēķinu sistēmu eKase**, kas paredzēta Valsts kases pakalpojumu sniegšanai internetā. Ar *eKasi* Valsts kase nodrošina attālinātu pakalpojumu pieejamību budžeta finansētām institūcijām un pašvaldībām, vienlaikus garantējot nepieciešamo informācijas drošību un konfidencialitāti. Izmantojot *eKasi*, Valsts kases klienti var:

- 1) veikt maksājumus;
- 2) pārbaudīt maksājumu rikojumu izpildes rezultātus;
- 3) saņemt finanšu informāciju par kontu stāvokli, valsts budžeta finansēšanas plānu izpildi, kontu apgrozījuma izrakstus un kontu mēneša kopsavilkumus.

2007.gadā sadarbības līgumus par *eKases* sistēmas izmantošanu noslēguši

192 klienti un kopā *eKases* sistēmas pakalpojumus izmanto 1462 klienti ar vairāk nekā 4000 lietotājiem. Kopējā ar *eKasi* veiktā latu plūsmas maksājumu attiecība pret kopējo latu plūsmu ir 62%. 2007.gadā, salīdzinot ar 2006.gadu, par 6% pieaudzis ar *eKases* sistēmu apstrādāto maksājumu skaits. Šo maksājumu pieaugumu veicinājis pakalpojuma lietotāju skaita pieaugums.

2007.gada martā pēc sistēmas pilnveidošanas, ieviešot drošāku autentificēšanās risinājumu – dinamisko paroļu ģeneratorus –, sadarbībā ar SIA "Biti" **veikta eKases sistēmas drošības testēšana**. Audita mērķis bija gūt papildu pārlicību par sistēmas ekspluatācijas drošību. Būtiskas drošības problēmas ar lietotāju autentifikāciju, maksājumu autorizāciju un auditācijas pierakstu saglabāšanu audita ietvaros netika konstatētas. Lietotāju autentifikācijas pārbaudi ietvaros pārbaudīta arī dinamisko kodu ģeneratoru risinājuma integrācija sistēmā, būtiskas problēmas nekonstatējot. Tādējādi *eKases* sistēma atzīta par drošu ekspluatācijai. 2007.gadā pēc dinamisko kodu ģeneratoru ieviešanas veikta pakāpeniska pirmā paraksta tiesīgo *eKases* lietotāju autentifikācijas rīku nomaiņa pret dinamisko kodu ģeneratoriem. Līdz ar to, paaugstinot autentifikācijas rīku drošības līmeni, **paaugstināta drošība pret nesankcionētu piekļuvi eKases sistēmai**.

Valsts kases kontiem piesaistītās kredītkartes

Ar 2007.gada 1.janvāri, sākoties jaunajam budžeta gadam, Valsts kase un AS "Hansabanka" ir realizējusi informācijas sistēmu savietojamību, lai nodrošinātu darbu ar **Valsts kases kontiem piesaistītajām kredītkartēm** un sniegtu budžeta iestādēm iespēju veikt budžeta izdevumus ar kredītkartēm. Kredītkaršu pakalpojumi paredzēti darbinieku komandējumam, darba braucienam un saimniecisko izdevumu veikšanai. Ieviešot Valsts kases kontiem piesaistītās kredītkartes, valsts budžeta iestāžu darbiniekiem

nodrošināta iespēja komandējumu laikā veikt bezskaidras naudas norēķinus, ievērojot Likuma par budžetu un finanšu vadību prasību, kas nosaka, ka valsts budžeta līdzekļu izdevumi veicami no Valsts kasē atvērtajiem kontiem. 2007.gadā līgumu par pakalpojuma izmantošanu ir noslēgusi 161 budžeta iestāde un izsniegtas 1198 kredītkartes.

Maksājumu karšu ieviešana, iekasējot valsts budžeta maksājumus un maksu par budžeta iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem

Lai nodrošinātu Valdības deklarācijā noteiktā uzdevuma: **nodrošināt iespēju izmantot maksājumu kartes, iekasējot valsts budžeta maksājumus un maksu par budžeta iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem** (piemēram, nodevas, sodi utt.) izpildi, Valsts kase, apzinot iespējamās risinājumus maksājumu karšu izmantošanai, secināja, ka vispārpieņemtā maksājumu karšu pieņemšanas sistēma nav atbilstoša budžeta norēķinu specifikai – budžeta norēķinu uzskaitē salīdzinājumā ar vispārpieņemto karšu darījumu apstrādes praksi ir svarīgi saņemt detalizētus datus par maksātāju.

Valsts kase izstrādāja budžeta norēķinu specifikai atbilstošu maksājumu karšu risinājumu un 2007.gada 11.septembrī izsludināja atklātu konkursu par *MasterCard* un *VISA* sistēmu maksājumu karšu pieņemšanu un darījumu, kas veikti ar šīm kartēm, apmaksu. Konkursa priekšmets ietver gan maksājumu karšu pieņemšanu, gan POS terminālu uzstādīšanu un apkalpošanu. Šis pakalpojums būs pieejams visās budžeta iestādēs, kuras sniedz maksas pakalpojumus vai iekasē nodevas, sodus un citus maksājumus (izņemot nodokļu maksājumus). Iedzīvotājiem šis pakalpojums būs bezmaksas. Visas komisijas maksas, kas saistītas ar karšu apkalpošanu, tiks segtas no valsts budžeta apkalpošanas līdzekļiem. Konkursa komisija, izvērtējot iesniegtos piedāvājumus, par konkursa nolikumam atbilstošu atzina AS "SEB Latvijas Unibanka" piedāvājumu.

Darbība Eiropas vienotajā automatizētajā reālā laika bruto norēķinu sistēmā TARGET2

2007.gada 19.novembrī Valsts kase kā tiešā dalībnice uzsāka **darbību Eiropas Vienotajā automatizētajā reālā laika bruto norēķinu sistēmā TARGET2**, lai nodrošinātu efektīvu, ātru un drošu infrastruktūru liela apjoma un steidzamiem Valsts kases klientu maksājumiem eiro.

Eiro maksājumu sistēma TARGET ir reālā laika maksājumu sistēma, ko Eiropas Monetārajā savienībā ietilpstošās ES dalībvalstu centrālās bankas kopā ar ECB izmanto, lai īstenotu kopīgu monetāro politiku un veicinātu eiro maksājumu sistēmas operatīvu darbību. ES bankas šo sistēmu izmanto finanšu tirgu norēķiniem, kā arī liela apjoma un steidzamiem klientu maksājumiem.

ECB Padome 2002.gada 24.oktobrī pieņēma stratēģisku lēmumu pārveidot TARGET, aizstājot to ar tehnoloģiski jaunu sistēmu – TARGET2, kas būtiski paaugstina Eiropas maksājumu efektivitāti un rada iespēju tālākai finanšu infrastruktūru integrācijai Eiropā. Jaunās sistēmas galvenā priekšrocība – izveidota vienota tehniskā platforma, kas nodrošina vienādus nosacījumus visās valstīs, kas pievienojušās TARGET2, kā arī iespēju pievienot tai jaunas dalībvalstis. Paredzams, ka jaunā sistēma būs viena no modernākajām un efektīvākajām maksājumu sistēmām pasaulē.

Lai sekmīgi pievienotos TARGET2 sistēmai kopā ar pirmo migrācijas grupu, kurā ietilpst Austrijas, Kipras, Vācijas, Latvijas, Lietuvas, Luksemburgas, Maltas un Slovēnijas centrālās bankas un attiecīgie TARGET2 lietotāji, Valsts kase veikusi visus nepieciešamos pasākumus iekšējo informācijas sistēmu pielāgošanai un nepieciešamo juridisko dokumentu sagatavošanai un parakstīšanai.

Sagatavošanās dalībai Latvijas Bankas Elektroniskajā kliringa sistēmā norēķiniem eiro

Lai pielāgotos Latvijas Bankas eiro Elektroniskā kliringa sistēmai, kas nodrošinās neliela apjoma eiro maksājumu apstrādi, Valsts kase apzināja nepieciešamās izmaiņas informācijas sistēmās un izstrādāja iekšējo stratēģiju eiro Elektroniskās kliringa sistēmas izmantošanā. 2007.gada novembrī un decembrī Valsts kase sekmīgi piedalījās Latvijas Bankas organizētajos eiro Elektroniskās kliringa sistēmas testos. 2007.gada 21.decembrī Valsts kase un Latvijas Banka noslēdza **līgumu par eiro norēķinu veikšanu Latvijas Bankas kliringa sistēmā.**

No 2008.gada Valsts kasei būs iespēja izmantot Latvijas Bankas eiro Elektronisko kliringa sistēmu, kas dos iespēju, atsakoties no ārvalstu korespondentbanku pakalpojumiem, Valsts kases klientu **maksājumus eiro valūtā starp Valsts kasi un Latvijas bankām izpildīt vienas darba dienas laikā** – tāpat kā pašlaik latu maksājumus.

1.4. Valsts kases norēķinu centru sniegto pakalpojumu attīstības koncepcija

Ievērojot, ka ar 2009.gada 1.jūniju valsti tiks īstenota administratīvi teritoriālā reforma – mainīsies administratīvi teritoriālais iedalījums –, un secinājumu, ka Valsts kases reģionālo norēķinu centru galvenie klienti ir pašvaldības un to iestādes, 2007.gadā Valsts kase uzsāka priekšizpēti, kā šis process ietekmēs Valsts kases reģionālo norēķinu centru turpmāko darbību un sniegtos pakalpojumus. Izveidotā darba grupa izvērtēja norēķinu centru funkcijas, ar norēķinu centru personāla attīstības iespējām saistītos jautājumus, informācijas drošības prasību ievērošanu, pienākumu sadali starp darbiniekiem, norēķinu centru lomu Valsts kases funkciju realizācijas ietvaros, kā arī klientu apkalpošanas procesa atbilstību Valsts kases kvalitātes vadības sistēmas dokumentos noteiktajai kārtībai. 2008.gadā Valsts kase izstrādās iespējamus norēķinu centru attīstības modeļus, ievērojot Stratēģijā noteikto uzdevumu izpildi: pakāpeniski palielināt norēķinu centru klientu apkalpošanu tiešsaistes (*on-line*) režīmā, piedāvājot iespēju saņemt mūsdienīgus finanšu pakalpojumus un par norēķinu centra darbinieku primāro funkciju nosakot konsultatīvo pakalpojumu sniegšanu klientiem.

2. Valsts parāda, naudas līdzekļu un valsts budžeta aizdevumu vadība

Saskaņā ar finanšu ministra pilnvarojumu Valsts kase veic valsts parāda un uz laiku brīvo valsts budžeta līdzekļu vadību, darījumus ar atvasinātajiem finanšu instrumentiem, kā arī citus darījumus valsts parāda vadības ietvaros, un organizē valsts budžeta aizdevumu un galvojumu izsniegšanu un uzraudzību.

Gadskārtējais valsts budžeta likums nosaka maksimālo pieļaujamo neatmaksātā valsts parāda apmēru uz gada beigām, savukārt valsts parāda portfeļa un aizņēmumu vadības mērķus, pamatprincipus un uzdevumus valsts parāda vadības ietvaros vidējā termiņā nosaka **Latvijas Valsts parāda vadības stratēģija**, kuru apstiprina finanšu ministrs.

Saskaņā ar Latvijas Valsts parāda vadības stratēģiju valsts parāda portfeļa vadība ir piesardzīga un orientēta uz finanšu risku ierobežošanu un novēršanu, pieļaujot Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteikto atvasināto finanšu instrumentu izmantošanu vienīgi finanšu risku vadības nodrošināšanai. Savukārt valsts aizņēmumu vadības pieeja ir orientēta uz aizņemšanās iespēju, likviditātes un izdevīgu aizņēmumu nosacījumu nodrošināšanu.

Valsts aizņēmumu apjomu, valsts parāda līmeni un attiecīgi izmaksas, kas jānovirza parāda saistību izpildei, ietekmē kopējās finansēšanas nepieciešamības apjoms, kuru veido valsts budžeta finansiālā bilance, valsts budžeta aizdevumu izsniegšanai nepieciešamais finansējums, valsts parāda saistību dzēšamais apjoms, kā arī valsts budžeta cikla un saistību savlaicīgas izpildes nodrošināšanai noteikto likviditātes prasību izpildei nepieciešamais finansējums. Kopējās finansēšanas nepieciešamības segšanai kārtējā gadā plānotos pasākumus un finansēšanai piemērotāko finanšu instrumentu izvēli nosaka ikgadējs **valstiskās aizņemšanās plāns vidējam termiņam**, kuru, ņemot vērā Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktās vadlīnijas, izstrādā Valsts kase un apstiprina finanšu ministrs, pirms apstiprināšanas saskaņojot viedokļus ar Latvijas Banku.

Finanšu ministra apstiprinātā **Valsts kases naudas līdzekļu vadības stratēģija** nosaka Valsts kases mērķus, uzdevumus, pamatprincipus un atbildību, veicot efektīvu tās pārvaldībā esošo naudas līdzekļu vadību, ievērojot likviditātes prasības un ierobežojot finanšu riskus.

Valsts kase uz laiku brīvo naudas līdzekļu vadības ietvaros organizē finanšu resursu izvietojumu sadarbībā gan ar vietējiem, gan ārvalstu darījumu partneriem. Lai nodrošinātu efektīvāku valsts budžeta naudas līdzekļu pārvaldīšanu, Valsts kase papildus resursu izvietojumam **termiņnoguldījumos** veikusi ieguldījumus arī **fiksēta ienākuma parāda vērtspapīros**. Lai efektīvi pārvaldītu ar šiem darījumiem saistīto **finanšu risku**, darījumi tiek veikti, ievērojot sadarbības limitus, kurus nosaka katram Valsts kases darījumu partnerim atkarībā no konkrētā finanšu instrumenta veida. Fiksēta ienākuma parāda vērtspapīru portfeļa vadībai papildus tiek attīstīts **finanšu risku vadības ietvars**, kurā ietilpst vairāki starptautiskajā praksē pieņemti vērtspapīru portfeļu vadības instrumenti un paņēmieni.

Valsts parāda vadības ietvaros Valsts kase organizē trīs lielāko **starptautisko reitinga aģentūru** – *Fitch Ratings*, *Standard&Poor's* un *Moody's Investors Service* analītiķu vizītes Latvijā, tādējādi nodrošinot iespēju investoriem regulāri saņemt jaunāko informāciju par Latviju, analizēt aģentūras viedokli par Latvijas attīstības tendencēm un iespējamajiem riskiem. Balstoties uz pieejamo informāciju, investori novērtē iespējas veikt investīcijas Latvijā (t.sk. valsts emitētajos vērtspapīros). Līdz ar to **kreditreitings** valstij ir būtisks faktors finanšu līdzekļu pieejamībai, kā arī tas atspoguļojas aizņemto resursu cenā. Reitinga aģentūras ne tikai katru gadu pārskata Latvijas Republikas kreditreitingu un tā nākotnes novērtējumu, bet piešķir arī reitingu konkrētam valsts emitētajam vērtspapīram. Šobrīd **Latvijas kreditreitings ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtā** ir **A2** (*Moody's Investors Service*)/**BBB+** (*Standard&Poor's* un *Fitch Ratings*) ar **stabilu** (*Moody's Investors Service*)/**negatīvu** (*Standard&Poor's* un *Fitch Ratings*) **nākotnes vērtējumu (outlook)**.

Valsts kase piedalās **valsts vārdā sniegto galvojumu** procesā, izskatot un izvērtējot ar valsts vārdā sniegto galvojumu izsniegšanu saistītos riskus, kā arī organizējot galvojuma līgumu parakstīšanu, t.i., piedalās galvojuma līgumu projektu, galvojuma apkalpošanas līgumu un galvojuma nodrošinājuma līgumu projektu sagatavošanā. Pēc galvojumu līgumu noslēgšanas Valsts kase kārtā valsts vārdā sniegto galvojumu saistību uzskaiti. Pieļaujamais valsts vārdā sniegto galvojumu apmērus un projekta īstenošanos nosaka gadskārtējais valsts budžeta likums.

2.1. Valsts parāda vadības stratēģija

2007.gadā Valsts kase pilnībā realizējusi finanšu ministra apstiprināto **Latvijas Valsts parāda vadības stratēģiju**. Aizņēmumi veikti, ievērojot stratēģijā noteiktos pamatprincipus, savukārt, lai ievērotu stratēģijā noteiktos parāda portfeļa rādītājus, izmantoti atvasinātie finanšu instrumenti.

Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā **noteikti valsts parāda vadības mērķi un uzdevumi**. Stratēģija nosaka Valsts kases darbību **vidējā termiņā**, veicot valsts parāda vadību saskaņā ar ekonomikas attīstības tendencēm, kā arī situāciju Latvijas un pasaules finanšu tirgū.

Latvijas Valsts parāda vadības stratēģija nodala parāda portfeļa vadību no aizņēmumu vadības. **Valsts parāda portfeļa vadības mērķis ir pārvaldīt valsts parāda portfeļa finanšu riskus**, un šī mērķa sasniegšanai noteikti vairāki **parāda portfeļa struktūras rādītāji**:

- 1) latu parāda īpatsvars;
- 2) dzēšanas profils;
- 3) fiksētās procentu likmes īpatsvars;
- 4) procentu likmju vidējais svērtais fiksētais periods;
- 5) valūtu kompozīcija tīrajam valūtu parādam.

Valsts aizņēmumu vadības mērķis ir nodrošināt nepieciešamos finanšu resursus un to likviditāti valsts budžeta deficīta finansēšanai un valsts parāda pārfinansēšanai, kā arī aizņēmumu darījumu veikšanu ar labvēlīgiem nosacījumiem. Šī mērķa sasniegšanai izvirzīti vairāki pamatprincipi:

- 1) nodrošināt pastāvīgu finanšu resursu piesaistīšanas iespēju;
- 2) nodrošināt ikdienas minimālo finanšu resursu likviditātes rezervi;
- 3) katru aizņēmumu darījumu veikt profesionāli;

- 4) veicināt finanšu tirgus attīstību;
- 5) veicot aizņēmumu darījumus, ievērot arī valsts parāda portfeļa vadības pamatprincipus;
- 6) veidot Latvijas kā "aizņēmējas" tēlu vislabākajā nozīmē.

2007.gada 8.augustā finanšu ministrs apstiprināja precizēto Latvijas Valsts parāda vadības stratēģiju, kurā veiktas izmaiņas par minimālā pieļaujamā latu parāda īpatsvaru kopējā valsts parāda portfeli, ņemot vērā **Latvijas valsts kapitāla tirgus un visas finanšu sistēmas attīstības tendences 2007.gadā: iekšējā finanšu tirgus likviditātes samazināšanos un ar to saistīto iekšējā aizņēmuma vērtspapīru likmju būtisko pieaugumu**.

Turpinot uzsākto darbu parāda portfeļa analīzes pilnveidošanā, Valsts kase ir ieviesusi un pakāpeniski attīstījusi **Cost-at-risk modeli**, kura praktiskā izmantošana ļāvuši detalizēti analizēt izvirzītos aizņēmēšanas scenārijus un to iespējamo ietekmi uz parāda portfeļa rādītājiem. Ar izstrādātā modeļa palīdzību ir **iespējams precīzāk prognozēt valsts parāda apkalpošanas maksājumus vidējam termiņam**. 2007.gada sākumā Valsts kase izmantoja *Cost-at-risk* modeli, lai izvērtētu Latvijas valsts parāda portfeļa struktūras rādītājus, un secināja, ka Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktos procentu likmju fiksēšanas līmeņa rādītājus nav nepieciešams mainīt un tie ir optimāli. Pēc Valsts kases speciālistu veiktajiem uzlabojumiem modeļa metodoloģijā un programmatūrā modelis izmantots Resursu piesaistīšanas plāna 2007.-2009.gadam aizņēmēšanas scenāriju simulāciju ietvaros, sniedzot papildu informāciju lēmuma pieņemšanai par atbilstošāko no tiem. *Cost-at-risk* modeli plānots pilnveidot arī 2008.gadā, ieviešot daudzfaktoru analīzes iespējas.

Kopš 2006.gada Valsts kasē ieviesta prakse, ka **resursu piesaistīšanas aktivitātes** analizē katru mēnesi un detalizēti izvērtē aizņēmēšanas ietekmējošos faktorus Latvijas un starptautiskā finanšu un kapitāla tirgus

kontekstā. 2007.gadā reizi ceturksni turpināta veikto aizņēmumu izmaksu regulāra efektivitātes novērtēšana pret 2005.gadā izstrādātajiem aizņēmēšanas darījumu laika un izmaksu etaloniem. 2007.gada beigās izstrādāti priekšlikumi etalonu modeļu metodoloģijas pilnveidošanai.

2007.gadā Valsts kase sagatavoja analītisku **Valsts parāda vadības pārskatu** par 2006.gadu, lai Valsts kases klientiem, finanšu tirgus dalībniekiem, t.sk. Valsts kases esošajiem un potenciālajiem sadarbības partneriem un valsts vērtspapīru investoriem, nodrošinātu informāciju par valsts parāda vadības aktualitātēm, rezultatīvajiem rādītājiem un nākotnes tendencēm. Valsts parāda vadības pārskats tika nosūtīts arī citiem pēc funkcijām līdzvērtīgiem valsts parāda vadības funkciju īstenotājiem ES (parāda vadības birojiem). Šāda informācijas pasniegšanas forma par aktuālāko Latvijas valsts parāda vadību no sadarbības partneru (t.sk. banku) puses novērtēta pozitīvi.

2.2. Valsts parāda izmaiņas 2007.gadā

2007.gadā veicamo aizņēmēšanas pasākumu apjoms sākotnēji tika plānots atbilstoši finansēšanas nepieciešamības novērtējumam, kas paredzēja valsts budžeta deficīta līmeņa pakāpenisku samazināšanos no Likumā par valsts budžetu 2007.gadam noteiktā apjoma 1,4% no IKP līdz 0,9% no IKP 2009.gadā.

Tomēr, ņemot vērā pieaugošos makroekonomiskos riskus, 2007.gada martā Ministru kabinets ir atbalstījis pasākumu kopumu inflācijas ierobežošanai un makroekonomiskās nesabalansētības mazināšanai, kurā kā viens no būtiskākajiem inflācijas ierobežošanas pasākumiem tika norādīta nepieciešamība straujas ekonomiskās izaugsmes apstākļos īstenot stingrāku fiskālo politiku, veidojot maksimāli sabalansētu un tautsaimniecības attīstībai labvēlīgu valsts budžeta struktūru. Inflācijas samazināšanas plānā ietvertie valsts budžeta izveides mērķi tika ievēroti, grozījumos Likumā par valsts budžetu 2007.gadam sākotnēji plānotā **finansiālā deficīta 177,8 milj. latu**

apmērā vietā paredzot **finansiālo pārpalikumu 54,5 milj. latu** apmērā.

Saskaņā ar operatīvajiem datiem **valsts budžeta finansiālais pārpalikums 2007.gadā sasniedza 117,2 milj. latu**, būtiski pārsniedzot grozījumos likumā par valsts budžetu 2007.gadam apstiprināto pārpalikuma apjomu.

Līdz ar to valsts budžeta aizdevumu izsniegšanai un valsts (centrālās valdības) parāda pārfinansēšanai, kā arī likvido naudas līdzekļu rezerves nodrošināšanai nepieciešamās aizņemšanās apjoms 2007.gadā bija mazāks nekā sākotnēji plānots.

No valsts iekšējā aizņēmuma instrumentiem 2007.gada finansēšanas nepieciešamības segšanai izmantotas īstermiņa valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmju emisijas ar dzēšanas termiņu seši un divpadsmit mēneši, kā arī vidēja termiņa obligāciju ar dzēšanas termiņu divi un pieci gadi turpinājums un ilgtermiņa obligāciju emisijas programma ar dzēšanas termiņu 11 gadi. **No vērtspapīru emisijām 2007.gadā iekšējā finanšu tirgū piesaistīto resursu apjoms ir 95,3 milj. latu.** 2007.gada novembrī likviditātes nodrošināšanai piesaistīts arī **īstermiņa aizņēmums** no iekšzemes kredītiestādēm **18,5 milj. eiro (13 milj. latu)** apmērā.

Ārējā finanšu tirgū 2007.gadā veiktais aizņemšanās apjoms no starptautiskajām finanšu institūcijām ir **70,4 milj. latu.** Lielākais no šiem aizņēmumiem – EIB aizdevuma ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansēto projektu līdzfinansēšanai

daļas izmantošana 75 milj. eiro (52,7 milj. latu) apmērā un ārvalstu komercbanku aizdevums 25 milj. eiro (17,6 milj. latu) apmērā. Ņemot vērā 2007.gadā veikto aizņemšanos un parāda dzēšanu, 2007.gadā **centrālās valdības parāds** ir palielinājies par 30,7 milj. latu un saskaņā ar operatīvajiem datiem 2007.gada 31.decembrī bija **1 031,8 milj. latu** nominālvērtībā jeb 7,4% no IKP, nepārsniedzot grozījumos likumā "Par valsts budžetu 2007.gadam" 1 335,0 milj. latu apmērā noteikto maksimālo parāda apjomu gada beigās.

Ņemot vērā Valsts kases un Finanšu ministrijas prognozes, valsts parāds vidējā termiņā nepārsniegs 10% no IKP (sk. 1.attēlu).

2.3. Valsts iekšējais parāds

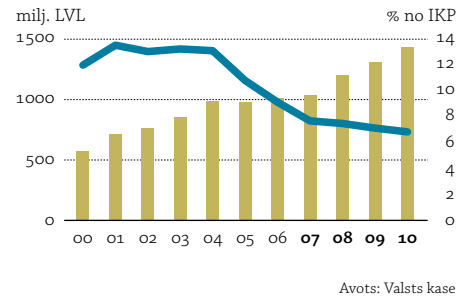
Valsts iekšējais (latu) parāds pēc nomināla 2007.gada 31.decembrī bija **396,743 milj. latu**, no kuriem 96,72% veido iekšējā aizņēmuma vērtspapīri un 3,27% – kredītlīnijas (kā arī budžeta iestāžu aizņēmumi ārpus Valsts kases – 0,01%). 2007.gadā bija novērojams **iekšējā (latu) parāda samazinājums par 21,97 milj. latu.**

2.4. Valsts ārējais parāds

Valsts ārējais (valūtu) parāds pēc nomināla 2007.gada 31.decembrī bija **635,091 milj. latu.**

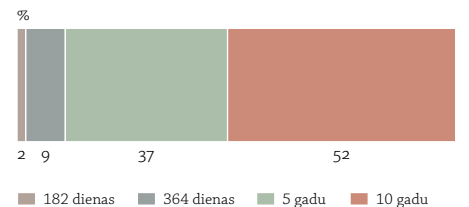
2007.gada **valsts ārējais (valūtu) parāds palielinājies par 53,62 milj. latu.** Ārējā parāda palielinājums

1.attēls. Centrālās valdības parāds (nominālvērtībā) 2000.-2010.gadā

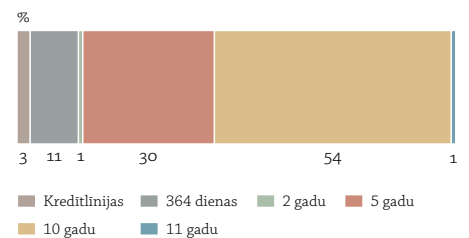
Avots: Valsts kase

2.attēls. Valsts iekšējais parāds 2006.gada 31.decembrī

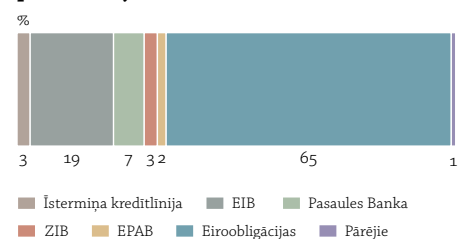
Avots: Valsts kase

3.attēls. Valsts iekšējais parāds 2007.gada 31.decembrī

Avots: Valsts kase

4.attēls. Valsts ārējais parāds 2007.gada 31.decembrī sadalījumā pa aizdevējiem

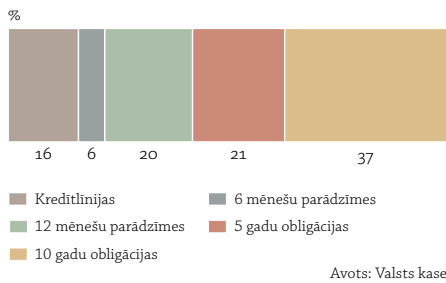
Avots: Valsts kase

2.tabula. Valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīri 2007.gadā

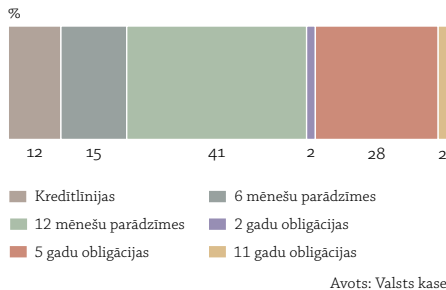
Vērtspapīru veids	2006.gads (milj. LVL)	2007.gads (milj. LVL)	Starpība (+/-) milj. LVL
6 mēnešu parādzīmes	12,86	16,46	+3,6
12 mēnešu parādzīmes	39,709	45,309	+5,6
2 gadu obligācijas	–	2,218	+2,218
5 gadu obligācijas	42,275	31,41	-10,865
10 gadu obligācijas	72,031	–	-72,031
11 gadu obligācijas	–	2,120	+2,120
Kopā	166,875	97,517	-69,358

Avots: Valsts kase

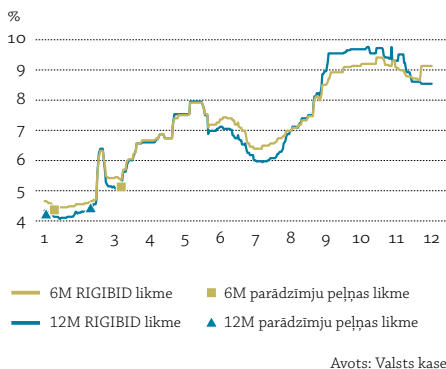
5.attēls. 2006.gadā veiktie iekšējie aizņēmumi

6.attēls. 2007.gadā veiktie iekšējie aizņēmumi

7.attēls. Sešu un divpadsmit mēnešu parādzīmju peļņas likmes un sešu un divpadsmit mēnešu RIGIBID likmes 2007.gadā

galvenokārt saistīts ar to, ka izmantots pieejamais finansējums no EIB ES struktūrfondu un Kohēzijas fondu projektu valsts līdzfinansējuma nodrošināšanai, veicot otru aizņēmuma izmaksu 75 milj. eiro apmērā. 2007.gada 31.decembrī **lielāko daļu (65%) valsts ārējā parāda veido aizņēmumi no kapitāla tirgus, kas ir eiroobligācijas ar dzēšanas termiņu 2008.gads un 2014.gads.**

2.5. Valsts aizņēmumu vadība

Iekšējie aizņēmumi

2007.gadā nedaudz mainījies apgrozībā esošo valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru veidu procentuālais īpatsvars iekšējā parādā.

2007.gada **iekšējā tirgus vērtspapīri** emitēti mazāk nekā sākotnēji bija plānots (kopā **97,52 milj. latu** apmērā). Emisijas apjoma samazinājums saistāms gan ar labāku valsts budžeta izpildi, gan ar straujo latu likmju pieaugumu kopā ar nestabilo pieprasījumu pēc valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīriem. 2007.gadā **valsts vērtspapīru apjoms apgrozībā** samazinājies par 35,37 milj. latu, sasniedzot **383,3 milj. latu**. Atšķirībā no iepriekšējā gada finansēšanai visvairāk izmantoti īstermiņa resursi – sešu un divpadsmit mēnešu parādzīmes, kā arī banku kreditlīnijas – attiecīgi 68% no kopējā finansējuma, ilgtermiņa resursi – 42% no kopēja finansējuma.

Latu likviditātes trūkuma dēļ starpbanku tirgū kopējā **investoru aktivitāte valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru izsolēs** 2007.gadā bija ļoti

zema. Latu likmes gan parādzīmju, gan obligāciju izsolēs **sasniedza rekordaugstus līmeņus.**

Lai veiktu aizņēmumus ar iespējami izdevīgākiem nosacījumiem, pieņemts lēmums vienlaicīgi rīkot vairāku termiņu vērtspapīru izsoles, tādējādi nodrošinot tirgus dalībniekiem iespēju izvēlēties vairāk interesējošo ieguldījumu termiņu.

Neskatoties uz to, ka Valsts kases gada pēdējās konkurējošajās izsolēs piedāvātie apjomi bija salīdzinoši mazi, pieprasījums 2007.gada izsolēs bieži vien bija pat vēl zemāks. Tā kā dalībnieku solītās likmes konkurējošajās izsolēs (īpaši gada otrajā pusē) pārsniedza Valsts kases vēlamo resursu piesaistīšanas līmeni, vērtspapīri vairākās izsolēs pēc kārtas netika pārdoti (fiksēta apjoma izsoles rīkotas netika).

Ārējie aizņēmumi

2007.gada Valsts kase izmantoja pieejamo **finansējumu no EIB** par aizņēmuma ES struktūrfondu un Kohēzijas fondu projektu valsts līdzfinansējuma nodrošināšanai **75 milj. eiro** apmērā.

2007.gadā pieņemts **lēmums par eiroobligāciju emisiju 500 milj. eiro** apmērā. Pastāvot augstam nenoteiktības līmenim starptautiskajos finanšu tirgos, ko izraisīja problēmas ASV hipotekārās kredīšanas nozarē (*subprime*), kas radīja nopietnu likviditātes trūkumu un kreditrisku pieaugumu finanšu tirgos, **paredzētā Latvijas eiroobligāciju emisija pārcelta uz 2008.gadu.**

3.tabula. Valsts parāda struktūras rādītāju atbilstība Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktajiem valsts parāda portfela struktūras rādītājiem

Rādītāji	uz 31.12.2006.		uz 31.12.2007.		Stratēģija	
	< 1 gadu	< 3 gadiem	< 1 gadu	< 3 gadiem	< 1 gadu	< 3 gadiem
Latu parāda īpatsvars, %	42		37		> 25 ³	
Dzēšanas profils, %	13	30	22	30	< 25	< 50
Fiksēto likmju īpatsvars, %	64,65		60,18		60 - 70	
Procentu likmju vidējais svērtais fiksētais periods (gados)	3,07		3,38		3,25 (+/- 0,25)	
Valūtu kompozīcija tirajam valūtu parādam, %	EUR 98,92		EUR 99,82		EUR 100 (+/-) 5	

Avots: Valsts kase

³ Ja pusgada laikā Valsts kases veiktajiem latu vidēja un ilgtermiņa aizņēmumiem valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru tirgū ienesīguma likmju uzcenojums ir mazāks par 100 bāzes punktiem virs EUR etalona (attiecīgā termiņa EUR SWAP) likmēm, minimālais latu parāda īpatsvars ne vēlāk kā viena gada laikā ir jānodrošina vismaz 35% līmeni.

2.6. Valsts parāda portfeļa vadība

Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijas izpildes novērtēšanai faktiskie parāda portfeļa struktūras rādītāji 2007.gada 31.decembrī ir salīdzināti ar parāda portfeļa struktūras rādītājiem 2006.gada 31.decembrī un stratēģijā noteiktajiem parāda portfeļa struktūras rādītājiem (sk. 3.tabulu).

Lai paplašinātu izmantojamo finanšu instrumentu klāstu centrālās valdības parāda vadības un naudas līdzekļu vadības ietvaros, Valsts kase uzsākusi opciju darījumu iespēju ieviešanu: 2007.gadā izstrādāts opciju vērtēšanas modeļa projekts, kurā ir dažāda veida opciju kalkulatori, ar kuru palīdzību iespējams veikt opciju vērtības aprēķinus, izmantojot dažādus finanšu instrumentu cenu svārstīguma noteikšanas paņēmienus.

2.7. Valsts aizdevumi

Valsts aizdevumu izsniegšanas procesu regulē **Likums par budžetu un finanšu vadību**, gadskārtējais valsts budžeta likums, kā arī 2007.gada 19.jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr.395 "**Valsts aizdevumu izsniegšanas un apkalpošanas kārtība**".

2007.gadā Likumā par budžetu un finanšu vadību tika iestrādāti grozījumi, **nosakot, kādiem mērķiem var izsniegt valsts aizdevumus**, t.i., budžeta un finanšu vadībai, finanšu stabilizācijai, studējošo un studiju kreditēšanas programmas īstenošanai, investīciju projektu un komercdarbības atbalsta programmu īstenošanai, ES līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai, kā arī ārvalstu finanšu palīdzības finansēto projektu īstenošanai. Likumā arī noteikts **valsts aizdevumu saņēmēju loks**: pašvaldības, valsts speciālā budžeta un studējošo un studiju kreditēšanas programmas izpildītāji, budžeta finansētas institūcijas, kapitālsabiedrības, biedrības un nodibinājumi.

Valsts aizdevumus katru gadu izsniedz gadskārtējā valsts budžeta likumā noteiktajā apmērā. 2007.gadā no valsts budžeta līdzekļiem izsniegti valsts

aizdevumi 124 177 008 latu apmērā. Pārskata gadā saglabājusies iepriekšējo gadu tendence, un **apjoma ziņā vislielāko valsts aizdevumu daļu joprojām saņēmušas pašvaldības (96% no kopējā izsniegto aizdevumu apmēra) autonomo funkciju realizācijai, ES fondu līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai u.c. mērķiem.**

2007.gada 31.decembrī pašvaldību parāds Valsts kasei bija 250 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2006.gada 31.decembrī ir **pieaudzis par 83 milj. latu.**

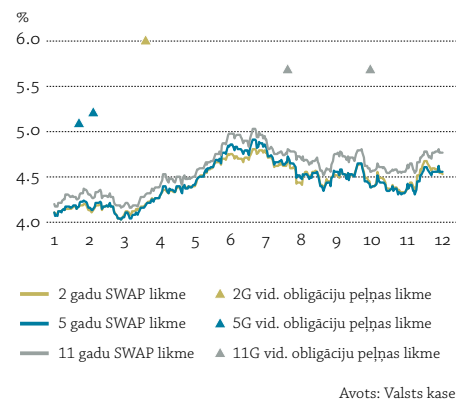
2007.gada 19.jūnija Ministru kabineta noteikumos Nr.395 "Valsts aizdevumu izsniegšanas un apkalpošanas kārtība" iekļauta **jauna valsts aizdevuma procentu likmes noteikšanas kārtība**, kas nodrošina, ka **Valsts kase var piedāvāt elastīgākus un tirgus situācijai atbilstošākus aizdevuma nosacījumus**. To apliecina fakts, ka 2007.gadā pašvaldības no kopējā gada laikā saņemto aizdevumu apjoma (gan no Valsts kases, gan no cita aizdevēja) tieši no Valsts kases saņēmušas aizdevumus 88% apmērā (2006.gadā – 82% apmērā). **Pašvaldība no cita aizdevēja var saņemt aizdevumu tikai ar finanšu ministra atļauju un ja cita aizdevēja aizdevuma nosacījumi ir izdevīgāki nekā Valsts kases piedāvātie.**

Ņemot vērā dominējošās tendences finanšu tirgos, 2007.gada beigās pieņemts lēmums uz pusi **samazināt maksu pašvaldībām par valsts aizdevumu izsniegšanu un apkalpošanu – no 0,5% uz 0,25% gadā** no izsniegto aizdevumu apjoma, tādējādi ļaujot pašvaldībām samazināt izdevumus par aizdevumu apkalpošanu un novirzīt brīvos finanšu līdzekļus citu savu autonomo funkciju, t.sk. arī sociālo jautājumu risināšanai. Savukārt **maksa par valsts aizdevumu izsniegšanu un apkalpošanu valsts speciālā budžeta un apakšprogrammas "Studējošo un studiju kreditēšana" izpildītājiem tika atcelta.**

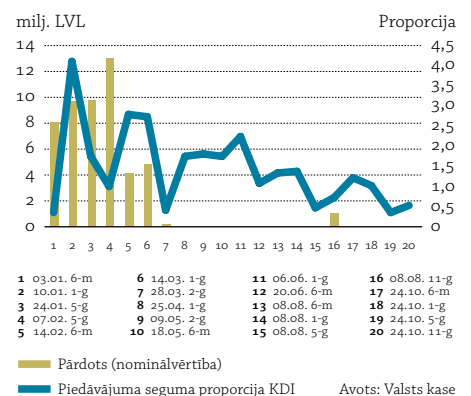
2.8. Valsts izsniegtie galvojumi

Likuma par budžetu un finanšu vadību 37.pants nosaka, ka tikai finanšu ministram ir tiesības valsts vārdā

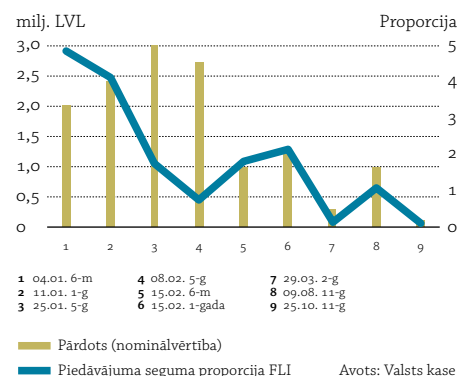
8.attēls. Divu, piecu un vienpadsmit gadu obligāciju peļņas likmes un divu, piecu un vienpadsmit gadu eiro SWAP likmes 2007.gadā

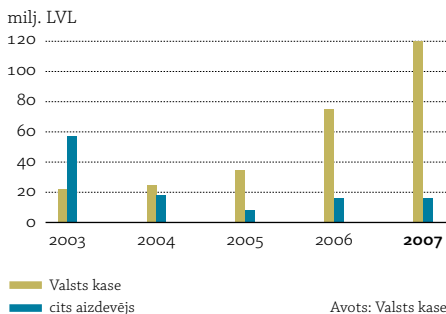
9.attēls. Valsts vērtspapīru sākotnējās tirdzniecības aktivitāte 2007.gadā konkurējošajās daudzscenu izsolēs (KDI)

10.attēls. Valsts vērtspapīru sākotnējās tirdzniecības aktivitāte 2007.gadā fiksētās likmes izsolēs (FLI)

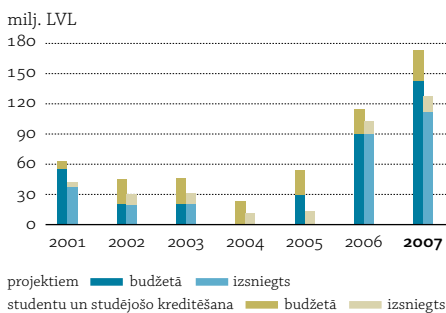

11.attēls. Pašvaldībām izmaksātie aizdevumu no 2003. līdz 2007. gadam

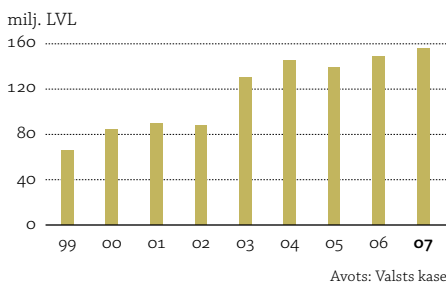
Avots: Valsts kase

12.attēls. Valsts izsniegtie galvojumi 2001.-2007.gadā

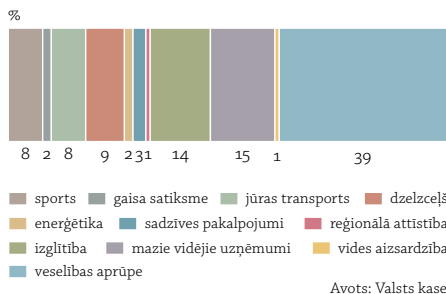
Avots: Valsts kase

13.attēls. Valsts galvoto aizdevumu atlikums 1999.-2007.gadā

Avots: Valsts kase

14.attēls. Valsts galvoto aizdevumu izlietojums pa nozarēm

Avots: Valsts kase

gadskārtējā valsts budžeta likuma ietvaros sniegt galvojumus, kas uzliek saistības valsts līdzekļiem Valsts investīciju programmas projektu un komercdarbības atbalsta programmu īstenošanai, kā arī studiju un studējošo kreditēšanai. Galvojumus sniedz saskaņā ar 2005.gada 12.jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr.513 **“Galvojumu sniegšanas un uzraudzības kārtība”**.

Likumā par valsts budžetu 2007.gadam bija paredzēti galvojumi ES Kohēzijas fonda līdzfinansēto atkritumu apsaimniekošanas projektu realizācijai SIA “Vidusdaugavas SPAAO” 1,72 milj. latu apmērā un SIA “Alba-5” 0,97 milj. latu apmērā, Latvijas Olimpiskās komitejas projektiem sporta būvju celtniecībai un rekonstrukcijai Jelgavā un Ventspilī par kopējo summu 7,40 milj. latu, galvojums Rojas ostas pārvaldei aizdevuma pārkreditēšanai 0,51 milj. latu apmērā, studentu un studējošo kreditēšanai – 29,70 milj. latu apmērā, kā arī trīs projekti Latvijas slimnīcu rekonstrukcijai par kopējo summu 103,97 milj. latu un Rīgas Stradiņa universitātes halles rekonstrukcijas un aprīkojuma iegādei 1,90 milj. latu apmērā. **Visi galvojumi izsniegti paredzētajā apjomā**, izņemot galvojumu SIA “Alba-5”, kur no paredzētajiem 0,97 milj. latu pieprasīti un izsniegti 0,47 milj. latu, kā arī studentu un studējošo kreditēšanai – izsniegti galvojumi 14,85 milj. latu apmērā.

2007.gada beigās **valsts galvoto aizdevumu atlikums** salīdzinājumā ar 2006.gadu palielinājās un veidoja **158,11 milj. latu** (sk. 13.attēlu).

Valsts galvotie aizdevumi izsniegti dažādu nozaru atbalstam (14.attēls).

Pēdējos gados ir pieaudzis valsts atbalsts veselības aprūpes iestādēm, tāpēc galvojumu apjoms, kas izsniegts veselības aprūpes iestādēm, ir vislielākais.

Lielākā daļa valsts galvoto aizdevumu saņemti **no ārvalstu aizdevējiem – 74%**. Atlikušos 26% aizdevuši iekšzemes aizdevēji. Lielākā aizdevēja valsts galvotiem kredītiem ir *DEPFA plc* banka, kas aizdevusi 33% no kopējā

galvoto aizdevumu apjoma, seko EIB – 23,9% un ZIB – 13,5% no kopējā aizdevumu apjoma. No iekšzemes aizdevējiem lielākais apjoms ir *Parex* bankai – 4,8% no kopējā aizdevumu apjoma.

2008.gadā budžetā plānots sniegt valsts galvojumus par kopējo summu 45,1 milj. latu. No tiem 23,8 milj. latu paredzēts studiju un studējošo kreditēšanai un 14,5 milj. latu – trīs Latvijas Olimpiskās komitejas projektu atbalstam.

2.9. Likviditātes vadība

Likviditātes vadības **mērķis** ir savlaicīgi un pilnā apmērā **nodrošināt naudas līdzekļu finansiālo saistību izpildei**. Lai realizētu kvalitatīvu likviditātes vadību, Valsts kase nosaka naudas līdzekļu **likviditātes nodrošināšanas prasības un likviditātes prasību izpildes kārtību**.

Likviditātes nodrošināšanas prasību ievērošanai Valsts kase veic šādas darbības:

- 1) uzrauga likvido naudas līdzekļu nodrošinājumu, kā arī likviditātes limitu un likvido naudas līdzekļu rezerves apjoma ievērošanu;
- 2) savlaicīgi apzina situācijas, kuras var pasliktināt naudas līdzekļu likviditāti un radīt maksājumu vai likviditātes krīzi;
- 3) nodrošina pastāvīgu naudas līdzekļu piesaistīšanas iespēju, slēdzot attiecīgus līgumus ar vietējā un starptautiskā finanšu tirgus dalībniekiem (kreditēstādēm);
- 4) izvieto uz laiku brīvos naudas līdzekļus tā, lai uzturētu pietiekamu likvido naudas līdzekļu apjomu, kas nodrošinātu likvido naudas līdzekļu rezerves un likviditātes limitu izpildi attiecīgajā periodā.

Valsts kase, veicot finanšu resursu vadību ikdienā, ievēro noteiktās likviditātes nodrošināšanas prasības, tādējādi mazinot maksājumu vai likviditātes krīzes iestāšanās risku.

Valsts kase 2007.gadā, pamatojoties uz finansēšanas nepieciešamību un situāciju finanšu tirgos, nodrošinājusi **likvido finanšu resursu apjomu**, kā arī izvietojusi uz laiku brīvos finanšu resursus, uzturot nepieciešamo **likvido finanšu resursu rezervi** un ievērojot **likviditātes limitus**, kā arī uzraudzījusi **likvido finanšu resursu nodrošinājumu** – likviditātes limitu ievērošanu un likvido finanšu resursu rezerves uzturēšanu. 2007.gadā likviditātes nodrošināšanai izmantoti pieejamie līdzekļu atlikumi, kuru pieaugumu sekmēja valsts budžeta izpildē līdz gada beigām izveidojies pārpalikums, kā arī piesaistīti finanšu resursi gan no iekšējā finanšu tirgus (valsts īstermiņa iekšējā aizņēmuma parādzīmes ar dzēšanas termiņu seši un divpadsmit mēneši, kā arī vidēja termiņa obligāciju ar dzēšanas termiņu divi un pieci gadi turpinājums un ilgtermiņa obligāciju emisijas programma ar dzēšanas termiņu 11 gadi), gan no ārējā finanšu tirgus (izmantots aizņēmums no EIB līdzfinansējuma nodrošināšanai ES Kohēzijas un strukturālo fondu finansētajiem projektiem, kā arī īstermiņa aizņēmums no ārvalstu bankas). Nepieciešamības gadījumā likviditātes nodrošināšanai piesaistīti papildu resursi, izmantojot noslēgto rezerves kredītlīniju.

Lai īstenotu **Naudas līdzekļu vadības stratēģiju**, 2007.gadā Valsts kase uzsāka **ieguldījumu tirgus vērtības riska novērtējuma modeļa Value-at-Risk ieviešanu**, kas, analizējot konkrētu vērtspapīru vēsturisko cenu svārstības, dod iespēju noteikt maksimāli iespējamus zaudējumus no konkrēta vērtspapīru portfeļa turēšanas un līdz ar to var kalpot par pamatu lēmumam par noteikta vērtspapīra iegādi konkrētā brīdī.

Lai pilnveidotu finanšu risku vadību, Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijas un Naudas līdzekļu vadības stratēģijas ietvaros uzsākta **atvasināto finanšu instrumentu prognozējamās vērtības pieļaujamās nobīdes rādītāja (Delta) ieviešana**. *Delta* rādītājs norāda uz attiecīgā atvasinātā finanšu instrumenta jutīgumu pret pamata finanšu instrumenta svārstīgumu.

Delta rādītājs indikatīvi norāda, par cik izmainās teorētiskā pielietoto atvasināto finanšu instrumentu un līdz ar to arī portfeļa cena, mainoties aktīvu, valūtu vai preču cenām. *Delta* rādītāja ieviešana dos iespēju analizēt atvasināto finanšu instrumentu iespējamās svārstības un attiecīgos gadījumos ierobežot šādu instrumentu slēgšanu.

Valsts kase naudas līdzekļu vadības ietvaros ievēro piesardzīguma principu, ierobežojot partnerpuses risku. **Uz laiku brīvos finanšu resursus Valsts kase izvieto Latvijas Bankā, kā arī Latvijas un ārvalstu kredītiestādēs**. Piesardzīguma principa ievērošanu nodrošina, definējot skaidrus Valsts kases **darījumu partneru limitu noteikšanas pamatprincipus**, kuri balstīti uz starptautisko reitingu aģentūru piešķirtajiem reitingiem, papildus vērtējot arī darījumu partneru finansiālās darbības attīstību.

2007.gadā vērojamas jaunas tendences nekustamā īpašuma tirgus sektorā, samazinoties aktivitātei, nekustamo īpašumu darījumu skaitam un tirgus cenām. Kā zināms, 2007.gadā tika ieviesti arī administratīvi šķēršļi, lai ierobežotu kredīšanas apjomu pieauguma tempus. Ņemot vērā minētās pārmaiņas, Valsts kase, apzinoties nekustamā īpašuma tirgus attīstības tendenču iespējamo ietekmi uz banku darbības stabilitāti, ir uzsākusi apkopot un detalizētāk izskatīt pieejamo informāciju par Valsts kases darījumu partneru – Latvijas komercbanku – saistību ar nekustamā īpašuma tirgu.

2007.gadā Valsts kase ir savlaicīgi un nepieciešamajā apjomā nodrošinājusi likvido finanšu resursu apjomu, ievērojot noteiktās likviditātes prasības, un vienlaicīgi izvietojusi uz laiku brīvos finanšu resursus, sasniedzot vēlamās etalonu vidējos līmeņus.

2.10. Publiskās-privātās partnerības veicināšana

Valsts kase ir provizoriski definējusi savu **potenciālo lomu PPP projektu sagatavošanas, izvērtēšanas, finansēšanas, ieviešanas un uzraudzības mehānismā**, kas vērsta

uz valsts un pašvaldību realizējamo PPP projektu finanšu vadības funkcijas nodrošināšanu.

Lai gan kopumā Latvijā valda uzskats, ka PPP projektu īstenošanai nav nepieciešami budžeta līdzekļi un ka šādu projektu īstenošana kopumā neietekmē valsts parāda un deficīta līmeni, jo tiek piesaistīti privātā sektora līdzekļi, Valsts kase, piedaloties vairākās publiskās diskusijās un konferencēs, ir centusies vērst gan privātā, gan arī publiskā sektora pārstāvju uzmanību uz to, ka PPP projektu ietekme uz budžeta deficītu un parādu, neatkarīgi no tā, ka parasti šādu projektu finansēšanai tiek piesaistīti privātā sektora finanšu līdzekļi, nav tik vienošķīga.

Lai izvairītos no situācijas, kad ar PPP projektu līgumu noslēgšanu valsts vai pašvaldība uzņemas neattaisnotas ilgtermiņa saistības un gūst nevēlamu ietekmi uz parāda rādītājiem, valstī ir nepieciešams ieviest mehānismu, ar kura palīdzību tiktu adekvāti izvērtēta potenciālā projekta ietekme uz budžeta deficītu un parādu. Minētā mehānisma izveidošana ļautu nodrošināt efektīvu, kvalitatīvu un valsts budžeta iespējam atbilstošu projektu virzību un īstenošanu. Valsts kase 2007.gadā ir veikusi šī jautājuma dziļāku izpēti, tai skaitā izskatot arī EUROSTAT metodoloģiju PPP projektu ietekmes novērtēšanai, kas ietver kritēriju kopumu, kurus ņemot vērā, EUROSTAT veic PPP projektu ietekmes pārvērtēšanu valstu auditu ietvaros. Izpētē gūtās atziņas Valsts kase ir paudusi ar PPP veicināšanu saistīto starpinstitūciju sanāksmju ietvaros. 2007.gada laikā Valsts kase ir līdzdarbojusies gan PPP Konsultatīvajā padomē, gan arī Ekonomikas ministrijas izveidotajā darba grupā, kurai uzdots sagatavot ziņojumu par PPP projektu ietekmi uz valsts budžetu un parādu. 2007.gadā Valsts kase sniegusi priekšlikumus arī PPP likumprojekta izstrādei.

3. ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija

3.1. Maksājumu iestādes funkcija

Saskaņā ar ES regulās noteikto **maksājumu iestāde** ir viena vai vairākas valsts, reģionālās vai vietējās iestādes vai struktūras, ko izraugās dalībvalsts, lai tā apliecinātu veiktos izdevumus, iesniegtu maksājuma pieprasījumus un izdevumu deklarācijas, kā arī saņemtu maksājumus no Eiropas Komisijas. Maksājumu iestādei, tāpat kā citām ES politiku instrumentu ieviešanā iesaistītajām iestādēm ir

jānodrošina instrumentu darbība saskaņā ar Eiropas Kopienas interesēm, kā arī efektīva struktūrfondu vadība un uzraudzība saskaņā ar ES regulām un vadlīnijām.

Maksājumu iestādes funkcijas ir saņemt līdzekļus no Eiropas Komisijas un veikt maksājumus fondu atbalsta saņēmējiem iespējami īsākā termiņā un pilnā apmērā.

Valsts kase maksājumu iestādes funkcijas sāka pildīt 2004.gada 1.maijā.

Valsts kase veic **šādu ES politiku instrumentu** maksājumu iestādes funkcijas:

- 1) **ES struktūrfondu** – Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda, Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonda un Zivsaimniecības vadības finansēšanas instrumenta;
- 2) **Kohēzijas fonda**;
- 3) **Eiropas Kopienas iniciatīvas EQUAL**.

4.tabula. 2007.gadā Eiropas Komisijai iesniegtās ES struktūrfondu izdevumu deklarācijas un no Eiropas Komisijas saņemtie līdzekļi

Fonds	Pieprasījuma datums	Pieprasītā summa ar kārtējo deklarāciju, tūkst. EUR	Valsts kases aprēķinātā summa ⁴ , tūkst. EUR	No Eiropas Komisijas saņemtā summa, tūkst. EUR
ERAF	pieprasīts 2006.gadā		33 493	33 493
ERAF	29.05.2007.	7 080	7 080	7 080
ERAF	11.07.2007.	17 345	17 345	17 345
ERAF	19.09.2007.	15 546	15 546	15 546
ERAF	31.10.2007.	31 290	31 290	31 290
ERAF	30.11.2007.	47 856	47 856	47 856
Kopā ERAF		119 117	152 610	152 610
ELVGF	12.02.2007.	7 050	7 032	7 032
ELVGF	27.04.2007.	9 441	9 342	9 342
ELVGF	11.09.2007.	3 093	3 093	3 093
ELVGF	27.12.2007.	0	0	0
Kopā ELVGF		19 584	19 467	19 467
ZVFI	pieprasīts 2006.gadā		1 764	1 764
ZVFI	05.04.2007.	4 877	4 797	4 797
ZVFI	22.08.2007.	1 694	1 531	1 531
ZVFI	03.12.2007.	990	-	-
Kopā ZVFI		7 561	8 092	8 092
ESF	pieprasīts 2006.gadā		21 533	21 533
ESF	10.05.2007.	10 201	-	-
ESF	07.08.2007.	15 707	-	-
ESF	02.10.2007.	12 027	37 821	37 821
ESF	21.11.2007.	13 978	22 032	13 978 ⁵
Kopā ESF		51 913	81 386	73 332
Kopā		198 175	261 555	253 501

Avots: Valsts kase

⁴ Valsts kase veic no Eiropas Komisijas sagaidāmās summas aprēķinu, jo Eiropas Kopienas finansējuma intensitāte aktivitātēm pasākuma ietvaros atšķiras un Eiropas Komisija veic atmaksu atbilstoši vienotā programmdokumenta finanšu tabulā noteiktajai pasākuma Eiropas Komisijas finansējuma likmei.

⁵ Eiropas Komisija ieturēja projektu ietvaros veiktos administratīvos izdevumus 8 055 tūkst. eiro apmērā, pamatojoties uz Eiropas Komisijas auditoru konstatējumu par iespējamiem neattiecināmajiem izdevumiem. Vadošā iestāde veic nepieciešamos pasākumus jautājuma skaidrošanai un iespējamās problēmas risināšanai.

Aplicinot ES politiku instrumentu maksājumu pieprasījumos un izdevumu deklarācijās iekļautos izdevumus, **maksājumu iestādes uzdevums ir pārliecināties par projektu ietvaros veikto izdevumu pareizību, pamatotību un atbilstību ES regulu noteikumiem, kā arī par starpniek institūciju/vadošās iestādes izveidoto vadības kontroles sistēmu vai pārbaudu pietiekamību.** Lai to nodrošinātu, maksājumu iestādei ir **tiesības lūgt vadošajai iestādei ieviest papildu kontroles starpniek institūcijās/vadošajā iestādē, kā arī veikt finanšu kontroles un auditus starpniek institūcijās/vadošajā iestādē.**

2007.gadā **ES struktūrfondu ietvaros** Valsts kase veikusi **3 536 maksājumu uzdevumu pārbaudi** un no struktūrfondu līdzekļiem **izmaksājusi 135 559 tūkst. latu.** Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, **pārbaudīto maksājumu uzdevumu skaits pieaudzis par 44%.**

2007.gadā Eiropas Komisijai iesniegtas **16 ES struktūrfondu izdevumu deklarācijas, pieprasot** Eiropas Komisijai **198 174 tūkst. eiro** (sk. 4.tabulu).

No Eiropas Komisijas saņemtās summas atbilst Valsts kases aprēķinam (izņemot Eiropas Komisijas ieturētos 8 054 545 eiro), izpildot Stratēģijā noteiktos rezultativos rādītājus.

Lai nodrošinātu Stratēģijā noteikto uzdevumu: "Struktūrfondu maksājumu pieprasījumu apstrādes laiks ne garāks kā normatīvajos dokumentos

noteiktās 20 darba dienas (dienās)" un "Izdevumu deklarācijas pārbaudes laiks ne garāks kā normatīvajos aktos noteiktais (dienās)" izpildi, jau sākotnēji, izstrādājot Valsts kases iekšējos kvalitātes vadības sistēmu reglamentējošos dokumentus un lai veicinātu ES fondu apguvi, Valsts kase kā maksājumu iestāde ir paredzējusi **īsākus struktūrfondu maksājumu pieprasījumu un izdevumu deklarāciju pārbaudes termiņus, nekā tas ir noteikts normatīvajos aktos.** Līdz ar to pēc Īpašu uzdevumu ministra ES līdzekļu apguves lietās informatīvā ziņojuma "Informatīvais ziņojums par vidēja termiņa pasākumiem efektīvas ES struktūrfondu apguves nodrošināšanai 2008.gadā" izskatīšanas 2007.gada 18.septembra Ministru kabineta sēdē, kurā tika minēti vairāki pasākumi, kas ir jāveic ES struktūrfondu vadībā iesaistītajām iestādēm, lai nodrošinātu fondu apguvi 2008.gadā, Valsts kasei precizēt termiņus nebija nepieciešams.

Kohēzijas fonda ietvaros 2007.gadā Eiropas Komisijai iesniegtas **90 izdevumu deklarācijas, no tām sešas noslēguma izdevumu deklarācijas, kopā pieprasot** Eiropas Komisijai **115 753 tūkst. eiro.** Valsts kase no Kohēzijas fonda līdzekļiem 2007.gadā **izmaksājusi 129 901 tūkst. eiro jeb 91 295 tūkst. latu.**

Eiropas Kopienas iniciatīvas **EQUAL ietvaros** 2007.gadā Valsts kase veikusi **60 maksājumu uzdevumu pārbaudi** un no iniciatīvas līdzekļiem **izmaksājusi 2 396 tūkst. latu.** Salīdzinot ar iepriekšējo gadu,

pārbaudīto maksājumu uzdevumu skaits pieaudzis par 15%.

Eiropas Kopienas iniciatīvas EQUAL ietvaros 2007.gadā Eiropas Komisijai **iesniegtas četras Eiropas Kopienas iniciatīvas EQUAL izdevumu deklarācijas, pieprasot** Eiropas Komisijai **3 582 tūkst. eiro** (sk. 5.tabulu).

Par progresu fondu apguvē liecina arī fakts, ka Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fondam, Zivsaimniecības vadības finansēšanas instrumentam un Eiropas Kopienas iniciatīvai EQUAL kopējā pieprasītā summa (avansa veidā un starpposmu maksājumu veidā) ir sasniegusi 95% no fonda finansējuma piešķiruma, tādēļ atbilstoši Eiropas Padomes Regulas Nr.1290/1999 32.panta 3.punkta nosacījumam līdz noslēguma deklarācijas nosūtīšanai fonda ietvaros līdzekļi vairs netiks pieprasīti.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, Eiropas Komisijai iesniegto ES struktūrfondu un Eiropas Kopienas iniciatīvas EQUAL izdevumu deklarāciju apjoms nav pieaudzis, taču Eiropas Komisijai deklarēto attiecināmo izdevumu summa un pieprasāmais apjoms ir būtiski pieaudzis, kas liecina par progresu projektu ieviešanā. Līdz 2007.gada 31.decembrim izpildīts 2005.gada ES struktūrfondu un Eiropas Kopienas iniciatīvas EQUAL finansējuma piešķiruma N+2 princips⁶, t.i., nosūtīti maksājumu pieprasījumi un izdevumu deklarācijas, deklarējot visu 2005.gada ES struktūrfondu un Eiropas Kopienas iniciatīvas EQUAL finansējuma piešķirumu (uzņemtās saistības).

5.tabula. 2007.gadā Eiropas Komisijai iesniegtās Eiropas Kopienas iniciatīvas EQUAL izdevumu deklarācijas un no Eiropas Komisijas saņemtie līdzekļi

Iniciatīva	Pieprasījuma datums	Pieprasītā summa ar kārtējo deklarāciju, tūkst. EUR	Valsts kases aprēķinātā summa, tūkst. EUR	No Eiropas Komisijas saņemtā summa, tūkst. EUR
EQUAL	pieprasīts 2006.gadā		910	910
EQUAL	20.02.2007.	1 254	1 254	1 254
EQUAL	23.05.2007.	686	686	686
EQUAL	14.08.2007.	1 014	1 014	1 014
EQUAL	26.10.2007.	628	628	628
Kopā EQUAL		3 582	4 492	4 492

Avots: Valsts kase

⁶ Pamatojoties uz 1999.gada 21.jūnija ES Padomes regulas (EK) Nr.1260/1999 31.pantu, Eiropas Komisija automātiski samazina fondiem pieejamo finansējumu par apjomu, kurš nav apgūts (izmaksāts) fonda finansējuma saņēmējam un deklarēts Eiropas Komisijā līdz otrā gada beigām pēc saistību gada.

6.tabula. 2007.gadā Eiropas Komisijai sertificēto izdevumu salīdzinājums ar 2006.gada datiem

ES politiku instruments	2006.gads		2007.gads	
	Nosūtītās deklarācijas	Deklarētie izdevumi, tūkst. EUR	Nosūtītās deklarācijas	Deklarētie izdevumi, tūkst. EUR
Kohēzijas fonds	55	128 316	90	172 911
Struktūrfondi	15	177 864	16	283 406
EQUAL	4	3 165	4	5 261
Kopā	76	309 345	110	461 578

Avots: Valsts kase

Valsts kase ir maksājumu iestāde arī **Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumentam un Norvēģijas valdības divpusējam finanšu instrumentam.**

2007.gada 18.oktobrī Saeima pieņēma **Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta vadības likumu.** Saskaņā ar minēto likumu ir jāaktualizē un jāizstrādā virkne Ministru kabineta noteikumu. 2007.gada nogalē tika uzsākta Ministru kabineta noteikumu aktualizēšana, un Valsts kase kā finanšu instrumentu administrēšanā iesaistītā iestāde aktīvi piedalījās šajā procesā.

2007.gadā parakstīti **pirmie granta ligumi**, kā arī noslēgti vairāki sadarbības ligumi starp finanšu instrumentu administrēšanā iesaistītajām iestādēm. Pamatojoties uz noslēgtajiem ligumiem, donorvalstis

2007.gada jūlijā veica pirmos avansa maksājumus. 2007.gada oktobrī Valsts kase kā maksājumu iestāde pārbaudīja, apstiprināja un iesniedza donorvalstīm pirmos finanšu instrumentu līdzekļu pieprasījumus, par kuriem donorvalstis jau novembrī veica maksājumu. (sk. 7.tabulu).

3.2. Sertifikācijas iestādes funkcija 2007.-2013.gada plānošanas periodā

Saskaņā ar ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības likumu Valsts kase pildīs Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda **sertifikācijas iestādes** un maksājumu iestādes funkcijas 2007.-2013.gada plānošanas periodā. **Sertifikācijas iestādes funkcijas** ir sagatavot un iesniegt Eiropas Komisijai apstiprinātas izdevumu deklarācijas un maksājumu

pieteikumus un apstiprināt, ka deklarētie izdevumi atbilst spēkā esošajiem Eiropas Kopienas un dalībvalsts noteikumiem.

Lai noteiktu vienotus principus 2007.-2013.gada plānošanas periodam piešķirto ES fondu līdzekļu plānošanai, finanšu vadībai, maksājumu veikšanai un deklarāciju iesniegšanai, Valsts kase sadarbībā ar Finanšu ministriju izstrādāja un Ministru kabinets 2007.gada 26.jūnijā apstiprināja Ministru kabineta noteikumus Nr. 418 **“Kārtība, kādā paredzami valsts budžeta līdzekļi ES fonda līdzfinansēto projektu īstenošanai, kā arī maksājumu veikšanas un izdevumu deklarācijas sagatavošanas kārtība”.**

2007.gadā 2007.-2013.gada plānošanas perioda ietvaros no Eiropas Komisijas **saņemti pirmie avansi par kopējo summu 98 308 tūkst. eiro.**

7.tabula. 2007.gadā Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta ietvaros pieprasītais un saņemtais finansējums, EUR

Nr. p.k.	Projekta nosaukums	Maksājuma veids	No finanšu instrumentiem pieprasītie līdzekļi, tūkst. EUR		No finanšu instrumentiem saņemtie līdzekļi, tūkst. EUR	
			datums	summa	datums	summa
1.	Projektu sagatavošanas fonds	avansa			25.07.2007.	5
2.	Nevalstisko organizāciju fonds	avansa			25.07.2007.	99
3.	Projektu sagatavošanas fonds	starpposma	18.10.2007.	390	01.11.2007.	390
4.	Nevalstisko organizāciju fonds	starpposma	18.10.2007.	400	01.11.2007.	400
	Kopā			790		894

Avots: Valsts kase

4. Valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldība

Valsts kase 2007.gadā **pēdējo gadu** veica valsts fondēto pensiju shēmas (otrā pensiju līmeņa) līdzekļu pārvaldīšanu **saskaņā ar Valsts fondēto pensiju likumu**, kas uzdod Valsts kasei šo funkciju kā valstiskajam pārvaldītājam.

2007.gadā Valsts kase beidza pārvaldīt valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļus. 2007.gada 31.oktobrī Valsts kases ieguldījumu plāna **neto aktīvu vērtība bija nulle latu. Ir dzēstas visas daļas.**

Valsts kases ieguldījumu **plānam beidzot darbību, plāna vienas daļas vērtība bija 1,265.** Tas nozīmē, ka katrs ieguldītais lats kopš plāna darbības sākuma 2001.gadā pavisam ir nesis 26,5 santīmu peļņu jeb vidēji 4,4 santīmus gadā. Ņemot vērā to, ka peļņa no ieguldījumiem tiek reinvestēta, pie nemainīga ienesīguma peļņa no ieguldījumiem absolūtā izteiksmē katru gadu pieaug. Tādējādi vairākos gadu desmitos sākotnējais ieguldītais kapitāls var pieaugt vairākas reizes. Savukārt **ieguldījumu plāna līdzekļu kopējā vērtība sasniedza 10,3 milj. latu.**

Ministru kabinets 2005.gada novembrī atbalstīja **konceptijas "Par Valsts kases turpmāko darbību valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldīšanā"** D variantu, kurš **paredzēja Valsts kases ieguldījumu plāna portfeļa nodošanu privātiem līdzekļu pārvaldītājiem. Grozījumus Valsts fondēto pensiju likumā** Saeima pieņēma 2006.gada 28.septembrī.

Finanšu ministrijas rīkotajā konkursā **tiesības pārņemt fondēto pensiju shēmas otrā līmeņa Valsts kases ieguldījumu plāna uzkrāto kapitālu** ieguva visi astoņi līdzekļu pārvaldītāji, kuri bija iesnieguši pieteikumus. Valsts kase un VSAA līdz 2007.gada 30.oktobrim nodrošināja ieguldījumu plāna maiņu tiem Valsts kases plāna dalībniekiem, kuri līdz 2007.gada 28.septembrim nebija izvēlējušies citu līdzekļu pārvaldītāju un ieguldījumu plānu.

Valsts kases ieguldījumu plāns bija **konservatīvs**, kas neparedz

ieguldījumus komercsabiedrību akcijās, citos kapitāla vērtspapīros un tiem pielīdzināmos vērtspapīros. **Valsts kase pensiju otrā līmeņa līdzekļus ieguldīja Latvijas valsts parādzīmēs, hipotekārājās ķīlu zīmēs, noguldījumu sertifikātos un termiņnoguldījumos Latvijas bankās, ievērojot šādus ierobežojumus:**

- 1) Valsts iekšējā aizņēmuma parāda vērtspapīros var ieguldīt līdz pat 100% Valsts kases ieguldījumu plāna līdzekļu, bet vienas emisijas vērtspapīros – līdz 20% kopējā Valsts kases pārvaldīšanā esošo līdzekļu apjoma ar nosacījumu, ka Valsts kases ieguldījumu plāna aktīvos ir valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīri no sešām vai vairākām emisijām;
- 2) Ieguldījumi viena emitenta hipotekārājās ķīlu zīmēs un noguldījumu sertifikātos nedrīkst pārsniegt 10% Valsts kases ieguldījumu plāna aktīvu;
- 3) Termiņnoguldījumos bankās var ieguldīt līdz 25% kopējo līdzekļu apjoma, bet vienā bankā ne vairāk par 10% pārvaldīšanā saņemto līdzekļu apjoma.

Valsts kases ieguldījumu plāna līdzekļu ieguldīšanas efektivitāti var novērtēt, salīdzinot tā ienesīgumu ar citu konservatīvo plānu ienesīgumu. Valsts kases ieguldījumu plāns ir beidzis darbību un nav iespējas vērtspapīrus turēt līdz dzēšanai, kas uzlabotu plāna ienesīgumu. Tomēr **Valsts kases ieguldījumu plāna ienesīgums kopš darbības sākuma (3,94% gadā) ir otrais labākais starp desmit konservatīvajiem plāniem.**

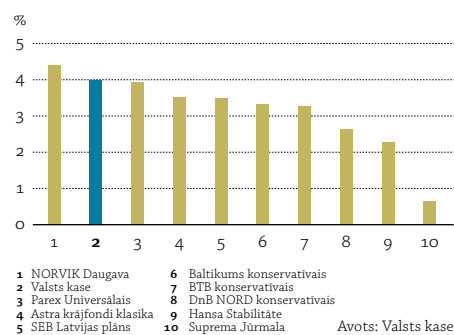
Konceptiju – **ieguldījumu plāna prospektu** par Valsts kases darbību valsts fondēto pensiju shēmā Valsts kase apstiprināja 2001.gada 26.jūlijā. Tā pašā gadā 7.septembrī VSAA ieskaitīja pirmos līdzekļus (89,5 tūkst. latu) Valsts kases ieguldījumu plāna noreķinu kontā. Tā kā Valsts kase 2001. un 2002.gadā bija vienīgais fondēto pensiju shēmas otrā līmeņa līdzekļu pārvaldītājs, pārvaldāmo līdzekļu apjoms strauji auga, un

2002.gada beigās ieguldījumu plāna līdzekļu vērtība sasniedza 12,3 miljonus latu.

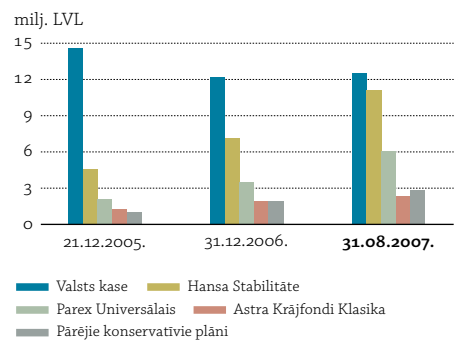
2003.gada janvārī fondēto pensiju shēmas otrā līmeņa līdzekļu pārvaldīšanā sāka darboties privātie pārvaldītāji. Patlaban pensiju otrā līmeņa pārvaldīšanā darbojas deviņi privātie pārvaldītāji, kuri pavisam piedāvā shēmas dalībniekiem izvēli starp 25 dažādiem ieguldījumu plāniem – deviņiem konservatīvajiem, četriem sabalansētajiem un 12 aktīvajiem plāniem.

Līdz ar privāto pārvaldītāju iesaistīšanos pensiju shēmas otrā līmeņa līdzekļu pārvaldīšanā aktīvu reklāmas kampaņu ietekmē daudzi shēmas dalībnieki mainīja līdzekļu pārvaldītāju, radās konkurence pārvaldītāju starpā. Tādēļ no 2003.gada Valsts kases ieguldījumu plāna līdzekļu vērtība pieauga lēni, maksimumu (15,8 milj. latu) sasniedzot 2005.gada augustā. Tomēr starp konservatīvajiem ieguldījumu plāniem Valsts kases ieguldījumu plānam līdz pat 2007.gada septembrim bija vislielākā aktīvu vērtība.

15.attēls. Konservatīvo ieguldījumu plānu ienesīgums kopš darbības sākuma

16.attēls. Lielāko konservatīvo ieguldījumu plānu neto aktīvu vērtības izmaiņas

5. Valsts kase kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

5.1. Valsts kases finansējums un tā izlietojums

Valsts kases finansējumu veido:

- 1) dotācija no vispārējiem ieņēmumiem;
- 2) maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi:
 - ♦ ieņēmumi par valsts aizdevumu apkalpošanu,
 - ♦ ieņēmumi par valsts galvojumu apkalpošanu,
 - ♦ ieņēmumi par valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldišanu.

Valsts kase 2007.gadā istenojusi šādas pamatbudžeta programmas un apakšprogrammas:

- 1) programmu “Budžeta izpilde un valsts parāda vadība”:
 - ♦ apakšprogrammu “Budžeta izpilde”;
 - ♦ apakšprogrammu “Valsts parāda vadība”;
- 2) apakšprogrammu “Iemaksas starptautiskajās organizācijās”;
- 3) apakšprogrammu “Kompensācijas rehabilitētajiem pilsoņiem”;
- 4) programmu “Valsts budžeta aizdevumi un to atmaksāšana”;

5) programmu “Dotācija pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondam”.

Apakšprogrammas “Budžeta izpilde” mērķis ir nodrošināt uz ekonomisku valsts budžeta finanšu resursu apsaimniekošanu orientētu budžeta izpildes organizāciju atbilstoši normatīvo aktu prasībām, kā arī Valsts kases klientiem sniegto pakalpojumu kvalitātes pilnveidošanu atbilstoši finanšu vadības labākajai starptautiskajai praksei un pielietojot modernas tehnoloģijas, kā arī nodrošināt ES politiku instrumentu maksājumu iestādes funkciju izpildi.

Apakšprogrammas “Valsts parāda vadība” mērķis ir efektīva valsts parāda un aktīvu vadība, nodrošinot valsts budžeta deficīta finansēšanai un valsts parāda pārfinansēšanai nepieciešamos finanšu resursus ar iespējami zemākām izmaksām, ierobežojot finanšu riskus un ņemot vērā Latvijas valsts kapitāla tirgus un finanšu sistēmas attīstību.

Apakšprogrammas “Iemaksas starptautiskajās organizācijās” mērķis ir laicīgi un pilnā apmērā veikt Latvijas Republikas ikgadējos dalības maksājumus starptautiskajās finanšu organizācijās, kā arī veikt maksājumus to starptautisko finanšu institūciju kapitālā un/vai rezervēs, kur Latvijas

Republika ir kapitāldaļu turētāja, nodrošinot uzņemto saistību izpildi.

Apakšprogrammas “Kompensācijas rehabilitētajiem pilsoņiem” mērķis ir nodrošināt kompensāciju izmaksu rehabilitētajiem pilsoņiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

Programmas “Valsts budžeta aizdevumi un to atmaksāšana” mērķis ir saskaņā ar attiecīgu budžeta apropriāciju nodrošināt valsts budžeta aizdevumu izsniegšanu, piedāvājot projektu realizētajiem atbilstošākos finanšu resursus, nodrošināt aktuālu informāciju par izsniegto valsts budžeta aizdevumu portfeli, veikt nepieciešamās darbības kavēto maksājumu piedziņas procesā.

Programmas “Dotācija pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondam” mērķis ir nodrošināt dotācijas no valsts budžeta ieskaitīšanu Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

2007.gadā valsts pamatbudžeta ietvaros apstiprināti **resursi izdevumu segšanai 79 478 488 latu** apmērā, tai skaitā:

- 1) dotācija no vispārējiem ieņēmumiem 78 360 036 latu apmērā, kas ir par 8 260 815 latu vairāk nekā 2006.gadā;

8.tabula. Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums (kopsavilkums pa visām programmām, LVL)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	71 378 205	79 478 488	79 624 054
1.1.	dotācijas	70 099 221	78 360 036	78 360 036
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	1 278 984	1 118 452	1 264 018
2.	Izdevumi (kopā):	69 559 995	79 478 488	74 512 307
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	68 399 853	78 257 975	73 761 639
2.1.1.	kārtējie izdevumi	3 947 436	7 362 168	5 579 325
2.1.2.	procentu maksājumi	53 053 767	57 017 910	54 727 836
2.1.3.	subsīdijas un dotācijas	588 784	800 000	451 824
2.1.4.	starptautiskā sadarbība	3 656 969	5 925 000	5 849 757
2.1.5.	dotācijas pašvaldībām	7 152 897	7 152 897	7 152 897
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	1 160 142	1 220 513	750 668

Avots: Valsts kase

2) pašu ieņēmumi par valsts aizdevumu, galvojumu apkalpošanu un valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldīšanu 1 118 452 latu apmērā, kas ir par 38 165 latiem vairāk nekā 2006.gadā.

Kopējie apropriācijas kārtībā piešķirtie asignējumi ir **79 478 488 latu**, kas ir par 8 050 800 latiem vairāk nekā 2006.gadā. Piešķirtie asignējumi faktiski izlietoti **74 512 307 latu** apjomā, kas

ir par 4 952 312 latiem vairāk nekā 2006.gadā jeb 94 % no pārskata gadā piešķirtajiem asignējumiem.

2007.gadā **izdevumi kapitālieguldījumiem**, salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, **samazinājušies par 409 474 latiem** – tas skaidrojams ar izmaiņām projekta “Vienotās valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēmas (SAP) ieviešana” realizācijas laika grafikā.

Pamatbudžeta apakšprogrammas “Budžeta izpilde” naudas līdzekļu atlikums uz perioda beigām ir 564 880 latu. Šo summu veido ieņēmumi par sniegtajiem maksas pakalpojumiem, kas vairākus gadus saņemti vairāk nekā plānots.

Pārskata gadā pamatbudžeta apakšprogrammas “Valsts parāda vadība” ietvaros kopējie izdevumi plānoti 59 070 000 latu apmērā, bet

9.tabula. Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums pamatbudžeta programmai “Budžeta izpilde un valsts parāda vadība” (LVL)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	59 595 308	65 600 591	65 746 157
1.1.	dotācijas	58 316 324	64 482 139	64 482 139
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	1 278 984	1 118 452	1 264 018
2.	Izdevumi (kopā):	58 161 345	65 600 591	61 057 829
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	57 001 203	64 380 078	60 307 161
2.1.1.	kārtējie izdevumi	3 947 436	7 362 168	5 579 325
2.1.2.	procentu maksājumi	53 053 767	57 017 910	54 727 836
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	1 162 142	1 220 513	750 668

Avots: Valsts kase

10.tabula. Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums pamatbudžeta apakšprogrammai “Budžeta izpilde” (LVL)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	5 195 308	6 530 591	6 676 157
1.1.	dotācijas	3 916 324	5 412 139	5 412 139
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	1 278 984	1 118 452	1 264 018
2.	Izdevumi (kopā):	5 009 744	6 530 591	5 845 031
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	3 849 602	5 310 078	5 094 363
2.1.1.	kārtējie izdevumi	3 849 602	5 310 078	5 094 363
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	1 160 142	1 220 513	750 668

Avots: Valsts kase

11.tabula. Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums pamatbudžeta apakšprogrammai “Valsts parāda vadība” (LVL)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Resursi izdevumu segšanai (kopā)	54 400 000	59 070 000	59 070 000
1.1.	Dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem	54 400 000	59 070 000	59 070 000
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā):	53 151 601	59 070 000	55 212 798
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	53 151 601	59 070 000	55 212 798
2.1.1.	kārtējie izdevumi	358 004	2 052 090	484 962
2.1.2.	procentu izdevumi	52 793 597	57 017 910	54 727 836
2.2.	kapitālie izdevumi	-	-	-

Avots: Valsts kase

faktiski bija tikai 55 212 798 latu. Piešķirtie asignējumi netika apgūti pilnā apjomā tādēļ, ka valsts budžeta izpildes rādītāji ir bijuši labāki nekā plānots, samazinot kopējo aizņemšanās nepieciešamību 2007.gadā.

Pamatbudžeta apakšprogrammas "Valsts parāda vadība" ietvaros veikti procentu maksājumi ārvalstu un starptautiskām finanšu institūcijām saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem, valsts emitēto vērtspapīru procentu un valsts emitēto obligāciju kuponu maksājumi, kā arī maksājumi, kas saistīti ar valsts parāda vadību, t.sk. maksa par valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru reģistrāciju, glabāšanu un vērtspapīru notikumu apkalpošanu Latvijas Centrālajā depozitārijā, kā arī to iekļaušanu Rīgas Fondu biržas oficiālajā sarakstā, maksājumi par finanšu tirgus informācijas sistēmu izmantošanu, par juridiskajiem, audita, reitinga aģentūru un citiem ar valsts parāda vadību saistītiem pakalpojumiem. Veikti arī maksājumi

kreditēstādēm par kontu apkalpošanu (t.sk. par kreditkaršu apkalpošanu), kā arī procentu maksājumi par valsts speciālā budžeta līdzekļu ieguldīšanu termiņnoguldījumos Valsts kasē un kontu atlikumiem.

Latvijas Republika ir dalībvalsts vairākās starptautiskajās finanšu institūcijās un organizācijās. Līdz ar iestāšanos šajās organizācijās Latvijas Republika iegūst ne tikai tiesības, bet arī uzņemas noteiktas saistības, t.i., veikt iemaksas kapitālā un rezervēs, kā arī ikgadējos maksājumus par dalību tajās. Šīs programmas ietvaros Valsts kase nodrošina Latvijas Republikas uzņemto saistību izpildi pilnā apmērā un savlaicīgi saskaņā ar maksājumu grafikiem. 2007.gadā Valsts kase veikusi iemaksas tādās starptautiskajās finanšu institūcijās kā ERAB, EIB, ZIB, EPAB, Starptautiskā Muitas organizācija un Eiropas Nodokļu administrācijas organizācija. Visi dalības maksājumi veikti saskaņā ar noteiktajiem apjomiem un nekavējot termiņus.

2007.gadā bija plānots veikt iemaksas 5 925 000 latu apmērā. Visi plānotie saistību maksājumi starptautiskajās finanšu organizācijās veikti laikus un pilnā apmērā, sasniedzot 5 849 757 latus. Līdz ar to apakšprogrammas galvenais mērķis ir sasniegts. Kopējais veikto iemaksu apjoms ir mazāks nekā plānotais, jo maksājumi ERAB un EPAB, salīdzinot ar plānotajiem, bija būtiski mazāki. Jauni pasākumi vai aktivitātes, kas ietekmētu apakšprogrammas izpildi, 2007.gadā nav veikti.

Izdevumi kompensācijām rehabilitētajiem pilsoņiem 2007.gadā veikti saskaņā ar Ministru kabineta 1997.gada 30.decembra noteikumiem Nr.443 "Kārtība, kādā atgūstama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kurām tā tika atsavināta sakarā ar uzlikto paaugstināto nodokļu nodevu nesamaksāšanu vai kuras izvairījās no komunistiskā režīma politiskajām represijām".

12.tabula. Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums pamatbudžeta programmai "Iemaksas starptautiskajās organizācijās" (LVL)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	3 830 000	5 925 000	5 925 000
1.1.	dotācijas	3 830 000	5 925 000	5 925 000
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā):	3 656 969	5 925 000	5 849 757
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	3 656 969	5 925 000	5 849 757
2.1.1.	starptautiskā sadarbība	3 656 969	5 925 000	5 849 757
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

Avots: Valsts kase

13.tabula. Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums pamatbudžeta programmai "Kompensācijas rehabilitētajiem pilsoņiem" (LVL)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	800 000	800 000	800 000
1.1.	dotācijas	800 000	800 000	800 000
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā):	588 784	800 000	451 824
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	588 784	800 000	451 824
2.1.1.	subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās	588 784	800 000	451 824
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

Avots: Valsts kase

14.tabula. Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums pamatbudžeta programmai "Dotācija pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondam" (LVL)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	7 152 897	7 152 897	7 152 897
1.1.	dotācijas	7 152 897	7 152 897	7 152 897
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā):	7 152 897	7 152 897	7 152 897
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	7 152 897	7 152 897	7 152 897
2.1.1.	subsīdijas un dotācijas	7 152 897	7 152 897	7 152 897
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

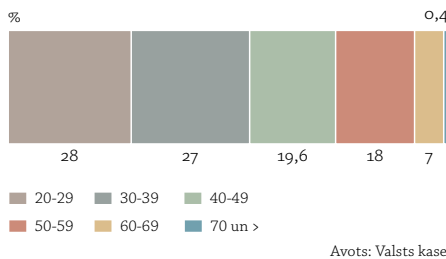
Avots: Valsts kase

15.tabula. Pamatbudžeta apakšprogrammas "Budžeta izpilde" rezultativo rādītāju izpilde

Nr. p.k.	Rezultatīvie rādītāji	Iepriekšējā gada izpilde	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	gada izpilde
1.	Iestāžu skaits	1	1	1
2.	Amata vienību skaits	246	301	255
3.	Valsts kases izdevumi uz valsts budžeta piešķirto asignējumu vienu latu (LVL)	0,001	-	-
4.	Valsts kases izdevumi uz apkalpojamā valsts parāda vienu latu (LVL)	0,003	-	-
5.	Savlaicīgi apkopota informācija par pašvaldību un valsts budžeta izpildi un likumā noteiktajā termiņā sagatavots saimnieciskā gada pārskats par budžeta izpildi	1	1	1
6.	Savlaicīgi apkopota informācija par pašvaldību budžeta izpildi un sagatavoti oficiālie mēneša pārskati par konsolidētā kopbudžeta izpildi	12	12	12
7.	Sagatavoti Valsts kases oficiālie mēneša pārskati "Valsts parāds", "Valsts ārējais parāds", "Valsts izsniegtie galvojumi"	12	-	-
8.	Savlaicīgi apkopota informācija par pašvaldību un valsts budžeta izpildi un sagatavoti ceturkšņa pārskati	-	4	4
9.	Izpildīto klientu maksājumu dokumentu skaits (milj.)	14	-	-
10.	Sagatavots un iesniegts Pasaules Bankai gada pārskats par valsts ārējo parādu un izsniegtajām garantijām	1	-	-
11.	Sagatavots Valsts kases ieguldījumu plāna valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldīšanas gada pārskats	1	-	-
12.	Saņemti maksājumi no ES līdzekļiem	88	-	-
13.	Apstrādāto struktūrfondu maksājumu uzdevumu skaits	3 293	-	-
14.	Izstrādāti iekšējie kvalitātes vadības sistēmas dokumenti, lai nodrošinātu izveidotās struktūrfondu finanšu vadības un kontroles sistēmas darbību	8	-	-
15.	eKases maksājumu ipatsvars kopējā apstrādāto maksājumu skaitā (%)	-	45	62
16.	Struktūrfondu maksājumu pieprasījumu apstrādes laiks ne garāks kā normatīvajos dokumentos noteiktās 20 dienas (dienās)	-	17	12
17.	Eiropas Komisijai deklarēto ES politiku instrumentu izdevumu apmaksā atbilstoši maksājumu iestādes aprēķinam (%)	-	100%	100%
18.	Nodrošināta apstiprināto valsts parāda portfeļa vadības rādītāju ievērošana (%)	-	100%	100%
19.	Nodrošināti ieņēmumi no valsts budžeta līdzekļu ieguldīšanas gadskārtējā likumā "Par valsts budžetu" noteiktajā apmērā (izpilde % no gada plāna)	-	ne mazāk kā 100%	144,3%
20.	Valsts parāda apkalpošanas izdevumi nodrošināti, nepārsniedzot gadskārtējā valsts budžeta likumā noteikto apropriāciju (izpilde % no gada plāna)	-	līdz 100%	93,5%
21.	Centrālās valdības parāds gada beigās nepārsniedz gadskārtējā valsts budžeta likumā apstiprināto maksimālo apjomu (izpilde % no gada plāna)	-	līdz 100%	77,3%

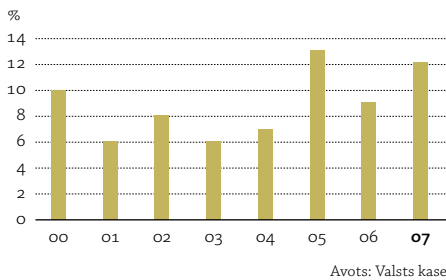
Avots: Valsts kase

17.attēls. Valsts kases personāla sadalījums pa vecuma grupām 2007.gadā

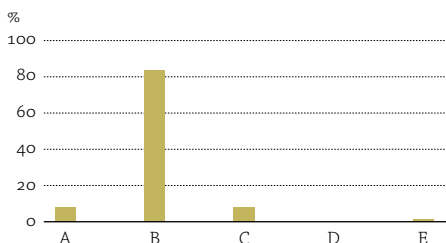
Avots: Valsts kase

18.attēls. Personāla mainība Valsts kasē pa gadiem 2000.-2007.gadā

Avots: Valsts kase

19.attēls. 2006./2007.gada darba izpildes novērtēšanas rezultāti

- A darba izpilde visās jomās pārsniedz prasības attiecīgajā nozarē
- B darba izpilde atsevišķās jomās pārsniedz prasības, bet pārējās jomās noris saskaņā ar prasībām attiecīgajā nozarē
- C darba izpilde noris saskaņā ar prasībām attiecīgajā nozarē
- D darba izpilde ne visās jomās sasniedz prasības attiecīgajā nozarē, darba izpildē nepieciešami uzlabojumi
- E darba izpilde nesaskan ar prasībām attiecīgajā nozarē, visās jomās nepieciešami būtiski un tūlītēji uzlabojumi

Avots: Valsts kase

Valsts un pašvaldību iepirkumi

Valsts kasē iepirkumus veic saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu, piemērojot atklāta konkursa, sarunu, cenu aptaujas un iepirkumu, kuru paredzamā līgumcena ir no 1000 līdz 10 000 latu, procedūru. Iepirkuma veikšanai Valsts kases pārvaldnieks izveido iepirkuma komisiju, kura ir kompetenta tā iepirkuma jomā, par kuru slēdz līgumu. Iepirkumus reģistrē un līgumus kontrolē grāmatvedības programmā "Apvārnis". 2007.gadā veikti 56 iepirkumi (neskaitot iepirkumus līdz 1000 latu) un noslēgti līgumi par 1 792 202 latiem bez PVN.

5.2. Personāls un personāla vadība

Personāls ir svarīgākais Valsts kases resurss, kas nodrošina Valsts kases mērķu sasniegšanu un tālāku iestādes attīstību. 2007.gadā Valsts kasē bija **273 amata vietas**: janvārī - 241 ierēdņa un 32 darbinieku amati, valsts civildienesta vai darba tiesiskās attiecības nodibinātas ar **249 ierēdņiem un darbiniekiem**. Ierēdņu un darbinieku amatu sadalījums 2007.gada 28.decembrī mainījies - attiecīgi 245 ierēdņu un 28 darbinieku amata vietas, valsts civildienesta vai darba tiesiskās attiecības nodibinātas ar 253 ierēdņiem un darbiniekiem.

Vairāk nekā puse Valsts kases personāla ir **vecumā no 20 līdz 39 gadiem**, attiecīgi vecuma grupā no 20 līdz 29 gadiem - 28% un vecumā no 30 līdz 39 gadiem - 27% strādājošo (sk. 17.attēlu).

Strādājošo **sieviešu un vīriešu īpatsvars**, salīdzinot ar 2006.gadu, ir palicis nemainīgs. **84%** Valsts kasē strādājošo ir **sievietes**, bet **16%** - **vīrieši**. Reģionālajos norēķinu centros (izņemot Rīgas norēķinu centru) strādā tikai sievietes. Līdzīgs ir arī Valsts kases struktūrvienību vadītāju un vietnieku amatos strādājošo sadalījums pēc dzimuma: sievietes - 81%, vīrieši - 19%.

2007.gadā **personāla mainība** Valsts kasē bijusi **12%: atbrīvoti 30 ierēdņi un darbinieki** (personāla mainību pa gadiem sk. 18.attēlā).

Ņemot vērā saspringto situāciju darba

tirgū - speciālistu trūkums un to izvirzītās prasības, Valsts kase realizē pārdomātu personāla piesaistes un noturēšanas stratēģiju. Pārskata gadā Valsts kasē uz vakantajām amata vietām izsludināts **71 pretendenta atlases konkurss**. Atlasē civildienesta vai darba tiesiskās attiecības ar Valsts kasi nodibinājuši 32 speciālisti. Valsts kase turpina ieviestu praksi - veicināt savu speciālistu karjeru - 23 darbiniekiem dota iespēja veidot karjeras izaugsmi, pārceļot viņus citos amatos. Lai piesaistītu interesentus un atlasītu piemērotākos kandidātus, Valsts kase turpina sadarbību ar plašsaziņas līdzekļiem, augstākajām mācību iestādēm un darba meklēšanas un personāla atlases uzņēmumiem.

Jauno darbinieku iepazīstināšanai ar amata pienākumiem un iestādes darbību Valsts kase pievērš īpašu uzmanību, sagatavojot jaunā darbinieka pārbaudes laika darba plānu un iepazīstinot ar Valsts kases funkcijām un kolektīvu. Pārbaudes laikam beidzoties, vērtēta darba izpilde 35 jaunajiem darbiniekiem. Visi jaunie darbinieki saņēmuši pozitīvu vērtējumu, kas pierāda, ka atlases procesā ir izvēlēti prasībām atbilstoši pretendenti ar prasmi izmantot profesionālās zināšanas un veiksmīgi apgūt jaunus amata pienākumus.

Pamatojoties uz pārbaudes laika darba izpildes novērtēšanas rezultātiem, 2007.gadā Valsts civildienesta pārvalde 21 ierēdņa amata pretendentam piešķirusi ierēdņa statusu.

2007.gadā turpinājās Valsts kases darba samaksas sistēmas pilnveidošana, gan realizējot Valsts kases darba samaksas sistēmas vadlinijas, gan pirmo gadu piedaloties kompāniju *Fontes Latvija* un *Hay Group* atalgojuma pētījumos, kuri nozīmīgi palīdz apzināt darba tirgus situāciju un veicina darbinieku noturēšanu un to piesaistīšanu.

2007.gadā gadskārtējā **darba izpildes novērtēšana** Valsts kasē veikta ceturto reizi. Darba izpildes rezultāti novērtēti 206 ierēdņiem un darbiniekiem (t.sk. 82 ierēdņiem reģionālajos norēķinu centros). Šī gada novērtēšanā papildus analizēta mācību lietderība, lai pārliecinātos par mācību efektivitāti

un sagatavotos nākamo mācību vajadzību noteikšanai. Papildus vērtēta arī darbinieka prasme – orientācija uz klientu (Valsts kases klientu apkalpošanas rokasgrāmatā noteikto principu ievērošanā), lai veicinātu darba kvalitātes uzlabošanu un darbinieka iesaistīšanos Stratēģijā izvirzīto mērķu sasniegšanā.

Valsts kases lielākā vērtība ir augsti izglītots un profesionāls personāls. 99,2% darbinieku ir augstākā izglītība (t.sk. 30% darbinieku ir maģistra grāds). Diviem darbiniekiem ir doktora grāds. Tendence profesionāli attīstīties un paaugstināt izglītības līmeni gadu gaitā saglabājas (sk. 20.attēlu).

Valsts kase ik gadu nosaka ierēdņu un darbinieku mācību vajadzības un apstiprina mācību plānu nākamajam gadam. Pārskata gadā 212 (84%) Valsts kases ierēdņu un darbinieku apmeklējuši 658 mācību kursus. 2007.gadā mācību procesa organizēšanā Valsts kase orientējās uz atbilstošām, īpaši izstrādātām korporatīvām mācībām: klientu apkalpošanā, akcentējot Valsts kases klientu apkalpošanas rokasgrāmatas pamatprincipu ievērošanu, starptautisko standartu un finanšu pārskatu sagatavošanā, kā arī informācijas drošības apguvē. Zināšanas finanšu vadības jomā Valsts kases darbinieki papildina arī starptautisku institūciju rīkotās mācībās un semināros.

Lai nodrošinātu turpmāko personāla attīstību, 2007.gadā pilnveidota darba izpildes un mācību vajadzību noteikšana, kā arī izstrādāta metodika personāla karjeras attīstības plānošanai un ieviešanai.

5.3.Kvalitātes un risku vadība

2007.gadā Valsts kase saņēmusi **atzinības rakstu Efektīvas pārvaldības gada balvas 2007 ietvaros** par labas pārvaldības principu ieviešanu valsts institūcijā, ko organizēja Latvijas Darba devēju konfederācija sadarbībā ar Valsts kanceleju, apliecinot, ka Valsts kases darbība atbilst vislabākajiem pārvaldības principiem un Valsts kase

ir viena no efektīvākajām un labākajām valsts pārvaldes institūcijām.

Lai samazinātu kvalitātes vadības sistēmu reglamentējošo dokumentu skaitu un apjomu mazāk svarīgajās jomās, koncentrējot uzmanību uz procesiem, kas ir vairāk pakļauti riskiem, Valsts kasē ir veikta **procesu klasifikācija pēc brieduma (maturity) līmeņiem**, nosakot katram procesam pašreizējo un vēlamo procesa brieduma līmeni un vajadzīgos pilnveidojumus, lai nodrošinātu nepieciešamo procesa kontroles pakāpi.

Pārskata periodā pēc iekšējās kontroles pašnovērtējuma Valsts kases pamatdarbības procesos identificētie riski 2008.gadā tiks piesaistīti pamatdarbības procesu apakšprocesiem, kas klasificēti pēc brieduma līmeņa, un tiks veikta riska vadība atkarībā no apakšprocesa brieduma līmeņa.

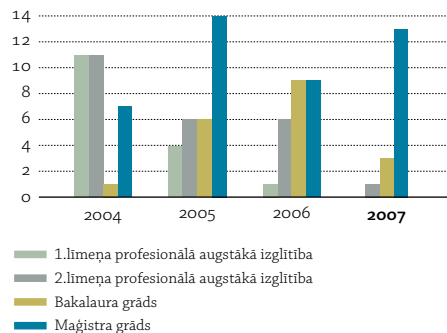
2007.gadā Valsts kase ir veikusi **klientu aptauju** par Valsts kases kontiem piesaistīto kredītkaršu pakalpojumu, lai uzlabotu sadarbību ar klientiem un pilnveidotu pakalpojumu, kā arī identificētu iespējamās problēmas, ar kurām saskaras klienti – kredītkaršu lietotāji un iestāžu grāmatveži, kuri veic valsts budžeta izdevumu uzskaites funkcijas. Pamatojoties uz aptaujas rezultātiem, 2008.gadā plānojam veikt Valsts kases kontiem piesaistīto kredītkaršu pakalpojuma pilnveidošanu.

Kopumā vērtējot Valsts kases vadības sistēmu gan procesu vadībā, gan pakalpojumu sniegšanā, ir **palielinājusies iekšējās kontroles efektivitāte**. Valsts kase regulāri saņem **ārējo vērtējumu ISO 9001:2000 pārraudzības auditu ietvaros**, kas palīdz Valsts kases darba optimizācijā.

5.4.Iekšējās kontroles sistēma

Valsts kases **iekšējās kontroles sistēma** ir izveidota, pamatojoties uz visaptverošiem iekšējās kontroles sistēmas pamatelementiem: kontroles vidi, darba izpildes novērtējumu, risku vadību, kontroles aktivitātēm, uzraudzību, efektīvu informācijas apriti un savstarpēju komunikāciju. Iekšējā

20.attēls. Valsts kases darbinieku iegūtā izglītība 2004.-2007.gadā

Avots: Valsts kase

kontrolē Valsts kases struktūrvienībās ir viens no iespējamo zaudējumu novēršanas līdzekļiem. Lai samazinātu risku darījumu administrēšanā, Valsts kase realizē **dubultā pilnvarojuma principu**, kas nosaka, ka darījumi ir jāakceptē vismaz diviem neatkarīgiem darbiniekiem. Darījumu veikšana ir noteikta iekšējos kvalitātes vadības sistēmas dokumentos.

2007.gadā veikto **iekšējo auditu rezultāti** apliecina, ka izveidotā iekšējā kontroles sistēma sniedz pietiekamu un pamatotu pārlicību par Valsts kasei izvirzīto uzdevumu izpildi atbilstoši stratēģiskajiem mērķiem par darbības efektivitāti, datu pareizību un ticamību, normatīvajos aktos noteikto prasību ievērošanu, kā arī risku vadību un tās rīcībā esošo resursu aizsardzību pret iespējamiem zaudējumiem un darbības nepārtrauktības principa nodrošināšanu. **Iekšējās kontroles sistēma** tiek pastāvīgi attīstīta, ņemot vērā ne tikai prasības, kas izriet no likumdošanas, bet arī labākās prakses piemērus un finanšu sektora organizāciju pieredzi.

2007.gada **iekšējo auditu ietvaros sniegtie ieteikumi** ir saistīti ar Valsts kases pašu ieņēmumu un izdevumu plānošanu un efektīvu budžeta izlietojumu, informācijas apmaiņas uzlabošanu starp struktūrvienībām budžeta izdevumu plānošanai, uzlabojumiem datu rezerves kopēšanas procesā, iestādes darba nepārtrauktības plānošanas nodrošināšanu un papildinājumiem grāmatvedības organizācijas dokumentos un grāmatvedības uzskaites kārtošana.

2007.gadā veikts **Iekšējās kontroles sistēmas pašnovērtējums** visiem Valsts kases pamatdarbības procesiem: valsts budžeta izpilde, valsts parāda un aktīvu vadība, ES politiku instrumentu maksājumu iestādes un ārvalstu finanšu palīdzības nacionālā fonda funkciju realizācija.

5.5. Informācijas tehnoloģiju attīstība

Viena no Stratēģijas pamatprioritātēm ir maksimāli efektīva mūsdienīgu informācijas apstrādes tehnoloģiju sniegto priekšrocību izmantošana Valsts kases funkciju nodrošināšanai. Lai saglabātu un paaugstinātu sniegto pakalpojumu kvalitāti, Valsts kase nepārtraukti attīsta un pilnveido informācijas sistēmas un informāciju tehnoloģiju infrastruktūru.

2007.gadā veikta visu Valsts budžeta informācijas sistēmas un valsts budžeta elektronisko norēķinu sistēmas **eKase serveru nomaiņa**, migrējot tos uz UNIX platformu, tādējādi nodrošinot veiktspējas un atteikumnoturības atbilstību pieaugošajam klientu, kā arī apstrādājamo transakciju skaitam, kurš 2007.gadā sasniedza 14,7 miljonus. Lai palielinātu klientu veikto transakciju drošību, **eKases** un Budžeta pārskatu apkopošanas sistēmu lietotāju autentifikācijai **ieviests vienreizējo kodu ģeneratoru risinājums**.

2007.gadā turpināts darbs 2006.gada sākumā kopīgi ar Finanšu ministriju uzsāktajā projektā **“Vienotās valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēmas ieviešana”**. Šī projekta ietvaros paredzēts izveidot vienotu valsts finanšu vadības sistēmu, kas nosedz pilnu valsts budžeta vadības ciklu – no budžeta plānošanas līdz tā izpildei un izpildes uzraudzībai. Uzstādītā aparatūra nodrošinās iespēju samazināt transakciju apstrādes laiku un palielināt pakalpojumu skaitu, kas tiek sniegti, izmantojot Vienotās budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēmu. Projektu pilnībā realizējot, tiks novērstas esošo sistēmu nepilnības, samazināsies pašlaik izmantojamo informācijas sistēmu skaits, kā arī vienkāršosies informācijas un sistēmu pārvaldība.

2007.gadā Valsts kasē **ieviesta jauna grāmatvedības, noliktavas**

uzskaites un personāla vadības programmatūra. Šī sistēma modernizē Valsts kases grāmatvedības uzskaiti, nodrošinot operatīvu grāmatvedības informācijas apstrādi un efektīvāku procesa kontroli, kā arī atvieglo ar personāla vadības procesu saistīto funkciju veikšanu.

Lai nodrošinātu drošu un ātru informācijas par eiro maksājumiem apmaiņu, **Valsts kases maksājumu sistēmas 2007.gadā pielāgotas TARGET2 prasībām**, kas ļauj efektīvāk veikt naudas pārskaitījumus eiro valūtā.

Gada beigās uzsākts **Valsts kases informācijas tehnoloģiju infrastruktūras atjaunošanas un modernizācijas projekts**, kuru turpinot arī 2008.gadā, varēs nomainīt morāli un fiziski novecojušo Valsts kases datortīkla komunikāciju aparatūru un ieviest virtuālos serverus, tādējādi nodrošinot tehnisko bāzi jaunu, kvalitatīvu, ātrdarbīgu daudzlietotāju tiešsaistes sistēmu ekspluatācijai.

Komunikācija ar sabiedrību

Pilnvērtīga sadarbība starp Valsts kasi un sabiedrību iespējama, nodrošinot efektīvu informācijas apmaiņu. Valsts kase regulāri informē plašsaziņas līdzekļus par tās kompetencē esošajiem jautājumiem: sagatavo un izplata preses relīzes, sniedz atbildes uz plašsaziņas līdzekļus interesējošajiem jautājumiem.

Viena no Stratēģijas galvenajām prioritātēm ir orientēšanās uz klientu, tā vajadzībām un interesēm. Klientu apmierinātību ar sniegtajiem pakalpojumiem Valsts kase noskaidro ar aptauju palīdzību.

Kopš 2002.gada Valsts kase uztur interneta mājas lapu (**www.kase.gov.lv**), kurā pieejama informācija par iestādi un tās funkcijām. Mājas lapā regulāri tiek

ievietota un atjaunota informācija par Valsts kases aktualitātēm, nodrošināta iespēja elektroniski uzdot jautājumus, kā arī iesniegt iesniegumus. Mājas lapas apmeklētājiem tā ir iespēja saņemt operatīvu atbildi uz savu jautājumu, bet Valsts kasei – iespēja iepazīties ar klientus interesējošiem jautājumiem, nepieciešamības gadījumā sagatavojot plašāku informāciju ievietošanai gan interneta mājas lapā, gan izplatīšanai norēķinu centros, kā arī identificēt potenciālās problēmas un tās novērst. Lai panāktu efektīvāku informācijas apriti starp Valsts kasi un sabiedrību, 2007.gadā Valsts kase ieviesusi jaunu interneta mājas lapas variantu, kas atbilst Valsts kases jaunajam grafiskajam standartam un jaunākajām informācijas tehnoloģijām, kā arī pilnveidojot mājas lapas saturu.

Valsts kases 2008.gada attīstības prioritātes

Valsts budžeta izpildē

- 1) Kopīgi ar Finanšu ministriju izveidot vienotu valsts finanšu vadības sistēmu (SAP), kas nosedz pilnu valsts budžeta vadības ciklu – no budžeta plānošanas līdz tā izpildei un izpildes uzraudzībai.
- 2) Veidot SAP sistēmas Datu noliktavā atskaites un pieprasījumus atbilstoši finansēšanas plānu struktūrai, valsts budžetam un pamatojoties uz Finanšu ministrijas un Valsts kases vienotās valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēmas Budžeta izpildes moduļi definēto.
- 3) Sadarbībā ar konkursa rezultātā noteiktajiem sadarbības partneriem izstrādāt tehnisko risinājumu, kurš nodrošinās iespēju izmantot maksājumu kartes, iekasējot valsts budžeta maksājumus un maksu par budžeta iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem.
- 4) Nodrošināt vienotu Budžeta pārskatu apkopošanas sistēmu un statistisko pārskatu sistēmu līdz budžeta iestāžu līmenim.
- 5) Veikt izmaiņas Valsts kases valsts budžeta finanšu uzskaites grāmatvedības politikā un sagatavot atbilstošus izmaiņu pieprasījumus Valsts kases vadības sistēmā atbilstoši izmaiņām Starptautiskajos publiskā sektora grāmatvedības standartos, nacionālajā likumdošanā un finanšu vadības procesos.
- 6) Turpināt informācijas tehnoloģiju maksimāli efektīvu izmantošanu klientu apkalpošanā, palielināt caur *eKasi* veikto maksājumu īpatsvaru līdz 65%.

- 7) Uzlabot Valsts kases kontiem piesaistīto kredītkaršu pakalpojumu.
- 8) Veikt grozījumus normatīvajos aktos, kas nosaka budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaites kārtību, valsts budžeta iestāžu un pašvaldību gada pārskatu sagatavošanas kārtību un saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtību, kā arī izstrādāt instrukciju par valsts budžeta izpildes pārskata sagatavošanu.

Valsts parāda vadībā

Valsts parāda portfeļa vadībā

- 1) Izvērtēt Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijas atbilstību finanšu tirgus situācijai un izvērtēt nepieciešamību un iespējas ieviest tirā parāda portfeļa rādītājus.
- 2) Pilnveidot *Cost-at-risk* modeli, papildinot procentu likmju simulācijas metožu klāstu ar daudzfaktoru analīzes iespējām.
- 3) Ieviest ikdienas lietošanai opciju novērtēšanas modeli.
- 4) Lai efektīvizētu procentu likmju riska vadību, identificējot procentu likmju riskam pakļauto naudas plūsmu apjomu noteiktā laika intervālā un savlaicīgi ierobežojot iespējamo procentu likmju risku, kā arī lai optimizētu procentu maksājumu plūsmas, ieviest ikdienas izmantošanai *GAP analysis* sistēmu.

Aizņēmumu vadībā

- 1) Izstrādāt Resursu piesaistīšanas plānu 2009.-2011.gadam.
- 2) Papildus ikgadējam Resursu piesaistīšanas plānam izvērtēt *Commercial Papers* un *Medium Term Note* programmu salīdzinājumā ar citu līdzīgu īstermiņa finansējuma alternatīvu ieviešanas lietderību valsts budžeta finansēšanas nepieciešamības segšanai.
- 3) Uzlabot starptautisko reitinga aģentūru vīzišu vadības procesu.

Valsts galvojumu apkalpošanā un uzraudzībā

- 1) Izstrādāt galvojumu biznesa plānu vērtēšanas rokasgrāmatu.
- 2) Pilnveidot galvojumu portfeļa analīzi.

Naudas līdzekļu un valsts budžeta aizdevumu vadībā

Naudas līdzekļu vadībā

- 1) Ieviest *Value-at-Risk* modeli ikdienas izmantošanai.
- 2) Ieviest *Delta* modeli Valsts kases naudas līdzekļu vadības stratēģijas un Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijas ietvaros ikdienas izmantošanai.
- 3) Naudas līdzekļu vadības ietvaros praksē nodrošināt fiksētā ienākuma vērtspapīru tirdzniecības portfeļa izveidi. Noteikt parametrus optimālas portfeļa struktūras uzturēšanai un nodrošināt tirdzniecības portfeļa vadību *Value-at-Risk* limitu ietvaros.

Likviditātes vadībā

- 1) Noslēgt papildu garantēto kredītlīniju (overdraftu) līgumus ar starptautiskajiem un vietējā finanšu tirgus dalībniekiem saskaņā ar Valsts kasei saistošajos stratēģiskajos dokumentos paredzētajiem nosacījumiem.
- 2) Izvērtēt nepieciešamās izmaiņas Valsts kases likviditātes nodrošināšanas metodiskajos norādījumos sakarā ar Valsts kases pievienošanos norēķinu sistēmai TARGET 2.

Aizdevumu izsniegšanā un apkalpošanā

- 1) Piedalīties PPP reglamentējošās normatīvās bāzes izstrādē projektu uzskaitē un finanšu risku izvērtēšanā.
- 2) Izstrādāt valsts aizdevumu sniegšanas un apkalpošanas vadlinijas.
- 3) Pilnveidot aizdevumu portfeļa analīzi.
- 4) Izstrādāt aizdevumu biznesa plānu vērtēšanas rokasgrāmatu.

ES politiku instrumentu maksājumu iestādes funkciju realizācijā

- 1) Pilnveidot ES Kohēzijas fonda ietvaros veikto izdevumu sertificēšanas procesu, uzsākot pārbaudes veikšanu starpniek institūcijās, lai pārliecinātos par to veikto projektu izdevuma deklarāciju un maksājuma dokumentu pārbaudi efektivitāti, kas pamatos maksājumu iestādes veikto padziļināto pārbaudi apjomu deklarēto izdevumu attiecināmības pārbaudei.
- 2) Lai pārliecinātos par ES struktūrfondu projektu ietvaros veikto izdevumu pareizību, pamatotību un atbilstību ES un dalībvalsts noteikumiem, Valsts kase saskaņā ar Eiropas Komisijas auditoru ieteikumu veic izdevumu deklarācijās iekļauto projektu struktūrfondu pieprasījumu izlases pārbaudes. Lai pamatotu pārbaudāmo izdevumu izlasi, atbilstoši 2007. gadā veiktā neatkarīgā izvērtējuma rezultātiem aktualizēt iekšējās procedūras par izdevumu apliecināšanu.
- 3) Lai plānošanas perioda beigās nodrošinātu ES struktūrfondu apguves procesu, iespējami īsākā termiņā veikt iesniegto struktūrfondu maksājumu pieprasījumu apstrādi un apmaksu.

Valsts kase kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldībā

- 1) Uzturēt kvalitātes vadības sistēmu atbilstoši standartam ISO 9001:2000 "Kvalitātes pārvaldības sistēmas. Prasības".
- 2) Pārskatīt un vienkāršot Valsts kases procesu vadību un kvalitātes vadības sistēmu.
- 3) Turpināt maksimāli efektīvu informācijas tehnoloģiju izmantošanu klientu apkalpošanā.
- 4) Izstrādāt priekšlikumu projektu par norēķinu centru iespējamajiem attīstības modeļiem (scenārijiem).
- 5) Lai nodrošinātu turpmāko personāla attīstību, pilnveidot Valsts kases personāla nodrošināšanu, ieviešot personības testus personāla atlases procesā.
- 6) Personāla attīstības nodrošināšanai pilnveidot personāla mācību procesu, izstrādājot mācību vadlinijas.

Valsts kase
Smilšu ielā 1, Rīgā, LV-1919
www.kase.gov.lv